

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Ritva Palomäki & Jenni Sulkakoski

Miten kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet eläköity- misen Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa

Opinnäytetyö

Kevät 2022

SeAMK sosiaali- ja terveysala

Geronomi (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Tutkinto-ohjelma: Geronomi (AMK)

Suuntautumisvaihtoehto: -

Tekijä: Ritva Palomäki, Jenni Sulkakoski

Työn nimi: Miten kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet eläköitymisen Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa

Ohjaaja: Tua Niemelä, Lehtori

Vuosi:2022

Sivumäärä: 43

Liitteiden lukumäärä: 2

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa kuntasektorin työntekijöiden ennakkoinnista eläköitymiseensä sekä heidän näkemyksistään mahdollisesti haasteeksi nousevista asioista eläköitymisen kynnyksellä, Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa. Tutkimuksessa käytettiin määrällistä tutkimusta, jossa apuna oli Webropol- kysely. Kysely lähetettiin Paimion kaupungin sekä Sievin kunnan eri hallintokuntien ammattiryhmien työntekijöille kokonaisuudessaan. Kyselyn vastaukset analysoitiin ristiintaulukoinnin avulla. Analysoinnin tuloksilla haluttiin saada laaja-alainen näkemys eri ammattiryhmien sekä hallintoalojen eroista ja ajatuksista ennakkoinnista eläköitymisessä. Tutkimuksesta saaduilla tuloksilla, voisi edesauttaa yhteistyön lisäämistä eri sektoreiden kanssa sekä antaa tietoutta kehittää eläkkeelle siirtymisprosessia työntekijöiden tuomien toiveiden mukaisesti.

Tutkimuksessa saaduista tuloksista kävi ilmi, että kuntasektorin työntekijät pitävät puolison, lapsien, lastenlasten sekä ystävien merkitystä tärkeinä ihmissuhteina eläkkeelle siirtyessä. Taloudellisessa ennakkoinnissa säästöjen ja sijoittamisen merkitys korostui. Vastaajien keskuudessa lähes puolella oli tarkoitus muuttaa pienempään tai edullisempaan asuntoon. Taloudellisen ennakkoinnin neuvonnasta koettiin hyötyvän eniten 36–45-vuotiaiden vastaajien kesken. Eläkevalmennuksen mahdollisesta kiinnostuksesta ja osallistumisesta osoitti suurin osa vastaajista.

¹ Asiasanat: sosiaalinen pääoma, ennakointi, eläkkeelle siirtyminen, neuvonta, ohjaus

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Degree programme: Degree Programme in Elderly Care

Specialisation: Bachelor of Elderly Care

Author/s: Ritva Palomäki and Jenni Sulkakoski

Title of thesis: The Manner How Employees in the Municipal Sector Have Anticipated Retirement in the City of Paimio and the Municipality of Sievi

Supervisor(s): Tua Niemelä, MSc, Senior Lecturer

Year: 2022

Number of pages: 43

Number of appendices: 2

The purpose of this study was to gather information from employees in the City of Paimio and in the County of Sievi about their future plans and their estimation on when to start retirement, as well as their views of possible challenges rising before retirement. This quantitative study was done with the help of a Webropol questionnaire. In whole, the study questionnaire was sent to the City of Paimio as well as to the County of Sievi's different workgroup professionals. The answers to the questions were analyzed by crosschecking them. The result and purpose of the analysis was to get broad spectrum views and opinions from different professional working groups about their differences and estimations when retirement should start. The results of this study could increase collaboration with different work sectors by working together, as well provide knowledge on how to help to transit to retirement by allowing workers to do as they wish.

The results of the study clearly indicated that different county sector's employees cherish their relationship with their spouses, children, grandchildren and friends, and these relationships are very important to them while transiting to retirement. While estimating finances, savings and investments' importance was also highlighted. Out of the people who were part of the study, almost half of them were planning to move into a smaller and more affordable apartment. Those who benefitted the most from the information about estimating finances were people of 36-45 years old. Most people were very interested in the possibility to participate to the retirement training course.

¹ Keywords: social capital, anticipation, retirement, counseling, guidance

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä	2
Thesis abstract	3
SISÄLTÖ	4
Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo	5
1 JOHDANTO	7
2 ELÄKÖITYMINEN ELÄMÄNVAIHEENA	8
2.1 Käsitteet ja määritelmät	9
2.1.1 Eläköityminen/ eläkkeelle siirtyminen	9
2.1.2 Kuntasektorin työntekijät eläköityjinä	10
2.1.3 Sosiaalinen pääoma	12
2.1.4 Taloudellinen ennakointi	13
2.1.5 Ohjaus ja neuvonta	14
3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	16
3.1 Tutkimuskysymykset ja yhteistyötahot	16
3.2 Opinnäytetyön aikataulu	18
3.3 Aineiston keruu	19
3.4 Määrällinen tutkimus	19
3.5 Luotettavuus ja eettisyys	20
4 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI	21
4.1 Taustatiedot	21
4.2 Sosiaalinen pääoma	22
4.3 Taloudellinen ennakointi	26
4.4 Eläkevalmennus	30
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	38
LIITTEET	1

Kuva-, kuvio- ja taulukkoluetelo

Kuva 1. Vanhuuseläkeiät ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajat 1954–1964 syntyneillä. Työeläke.fi 20.4.2022.....	10
Kuva 2. Työmarkkinoilla työskentelevät työntekijät 2020. KT.fi.....	11
Kuva 3. 25 suurinta eläköityvää ammattiryhmää seuraavan 10 vuoden aikana. Keva.fi.....	11
Kuva 4. Sosiaalinen pääoma. Peda.net.....	13
Kuva 5. Vaikeasti velkaantuneiden määrä on noussut vuonna 2021 2.6 %. Sttinfo.fi.....	14
Kuva 6. Paimion kaupungin henkilötyövuodet 2020. Paimio.fi/ Tilinpäätös 2020.....	17
Kuva 7. Sievin kunnan henkilötyövuodet 2020. Sievi.fi/ tilinpäätös 2020.....	17
Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma paikkakunnittain.....	22
Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden säännölliset harrastukset paikkakunnittain.	24
Kuvio 3. Yksinäisyyden tunteen kokeminen kyselyyn vastanneiden kesken paikkakunnittain	25
Kuvio 4. Mitkä ihmissuhteet kyselyyn vastaajat kokevat tärkeäksi eläkkeelle jäädessä.	26
Kuvio 5 Vastaajien lainan määrä ikäluokittain.....	27
Kuvio 7 Kyselyyn vastanneiden varallisuuden hyödyntäminen eläkkeelle jäädessä.	29
Kuvio 8. Taloudellisen ennakkoinnin neuvonnan hyödyn kokeminen ikäryhmittäin.	30
Kuvio 9. Kyselyyn vastanneiden mielteet eläkkeelle jäännistä.	31
Kuvio 10. Haasteellisten osa-alueiden kokeminen eläkkeelle siirtymisessä kyselyyn vastanneiden kesken ikäryhmittäin.	32
Kuvio 11. Eläkevalmennukseen osallistumisen halukkuus kyselyn vastanneiden kesken paikkakunnittain.	33

Kuvio 12. Kokemus, minkä ikäisenä valmennus olisi hyödyllistä toteuttaa.	34
Kuvio 13. Toiveet valmennuksen toteuttamisen määrästä kyselyyn vastanneiden kesken paikkakunnittain	35
Kuvio 14. Avoimen kysymyksen kokonaisanalyysi, sekä Paimion kaupungin ja Sievin kunnan vertailut.	36

1 JOHDANTO

Vuoteen 2029 mennessä on arvioitu, että julkisen sektorin työntekijöistä, joka kolmannes työntekijä eläköityy. Kuntien/kaupunkien tulee järjestää lakisääteisiä palveluita asukkailleen. Kevan teettämän arvion mukaan 25 suurinta ammattiryhmää eläköityy 10 vuoden sisällä. Näihin ammattiryhmiin kuuluu sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, opettajia eri aloilta, pelastustoimen työntekijöitä, hallinnon ja kehittämisen työntekijöitä sekä keittiö ja kiinteistöhuollon työntekijöitä. (Keva) Tämä on suuri määrä eläköityviä varsinkin pienillä paikkakunnilla.

Geronomi opintojen myötä meille on noussut puheenaiheeksi eläköitymisen vaikutukset oman elämän tasapainon säilymiseen ja sen vaikutukset elämään. Suureksi kysymykseksi on noussut, kuinka kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet tulevan eläköitymisensä? Tässä opinnäytetyössä olemme käsitelleet eläköitymisen vaikutuksia sosiaalisen pääoman muutoksiin, talouden tasapainon haasteisiin sekä vaikutukset kokonaisvaltaisen toimintakyvyn ylläpitoon.

Monille eläköityville työntekijöille, eläköityminen on suuri kriisi, eikä sen tuomiin elämäntilanteen muutoksiin usein olla ostauduttu varautua. Halusimme selvittää luomamme Webropol kyselyn avulla, kokevatko työntekijät hyötyvänsä mahdollisesta eläköitymisvalmennuksesta? sekä mitkä osa-alueet voidaan kokea haasteelliseksi eläkkeelle siirtymisessä? Toivoimme myös että, työntekijöille teettämä kysely muodostaisi keskustelua työyhteisöissä, sillä eläköityminen koskettaa meitä kaikkia jollakin tavalla tulevaisuudessa.

Eläkkeelle siirtymiseen tulisi varautua jo hyvissä ajoin ennen eläköitymistä. Eläkkeelle jäävillä sosiaalisen pääoman väheneminen eläkkeelle siirtyessä saattaa vaikuttaa terveyteen ja hyvinvointiin negatiivisesti. Eläköityminen tuo myös muutoksia talouteen ja sen tasapainon hallintaan. Useissa talouksissa saattaa olla vielä eläkkeelle siirryttäessä lainaa tai vastaavan kaltaisia suuria taloudellisia menoja kuten remontteja. Kyselyssämme halusimme selvittää ovatko työntekijät miettineet miten he kykenevät suoriutumaan suurista taloudellisista menoista, jotka voivat muuttua haasteeksi.

2 ELÄKÖITYMINEN ELÄMÄNVAIHEENA

Fyysiseen ulottuvuuteen vaikuttaa koettu sekä jäljellä oleva terveydentila, fyysinen kunto ja kyky selviytyä arjesta. Erilaiset sairaudet, toimintakyvyn heikkeneminen sekä fyysiset oireet saattavat vaikeuttaa arjessa selviytymistä, lisätä avuntarvetta sekä myös haavoittuvuutta. Ikääntyneet ihmisetkin tarvitsevat fyysistä toimintaa pysyäksään vireinä sekä voidakseen ilmaista tunteitaan. Lihaskunnon ja tasapainon ylläpitäminen ikääntyessä vaikuttavat arjen sujuvuuteen sekä vuorovaikutussuhteeseen ympäristönsä kanssa. Näiden yhteisvaikutukset lisäävät mielen hyvinvointia sekä elämänlaadun hallintaa. Fyysisen toimintakyvyn ylläpidossa myös ravitsemuksen merkitys korostuu. Ravitsemuksella voimme vaikuttaa terveyden edistämiseen, hyvinvoinnin tukemiseen ja fyysisen toimintakyvyn ylläpitoon. Ravitsevan ja monipuolisen ruoan lisäksi on hyvä huomioida ruokailuhetkien merkitys. Ruokailuhetket lisäävät aistien toimintaa sekä lisäävät sosiaalista vuorovaikutusta (Kulmala ym., 2019, s.21, 22).

Psyykinen ulottuvuus eli mielen hyvinvointi kuuluu psyykkiseen elämänlaatuun. Vapaus toimia itsenäisenä, omalla mieluisalla tyylillä, nauttien elämästä sisältyy psyykkiseen toimintakykyyn. Elämänhalu, joka antaa voimaa ja motivaatiota, vaikuttaa mielen hyvinvointiin. Mielen hyvinvointi antaa kykyä huolehtia itsestään sekä terveydestään. (Kulmala ym., 2019, s.24–25) Psyykkisellä hyvinvoinnilla ei tarkoiteta pelkästään puuttumista mielenterveysongelmiin, vaan ennen kaikkea pyritään ylläpitämään psyykkistä tasapainoa erilaisissa vaihtuvissa elämäntilanteissa. (Heimonen ym., 2012, s. 42)

Psyykkiseen hyvinvointiin sisältyy myös seksuaalisuuden ja sukupuolisuuden kokeminen. Seksuaalisuus on kokonaisvaltaisesti koskettava osa ihmistä. Seksuaalisuuden ymmärtäminen, turvallisuus, ja hyväksytyksi tuleminen tunne lisää seksuaalista hyvinvointia sekä vahvistaa oman minäkuvan vahvistumista. (Kulmala ym., 2019, s. 24–25)

Kognitiivinen toimintakyky liittyy psyykkiseen toimintakykyyn. Älyllisten tehtävien käsittely, vastaanottaa ja käsitellä asioita, vaikeutuvat kognition alentuessa. Erityisesti muistisairaiden kohdalla on hyvä huomioida, että hän on aikuinen ihminen. Tämä saattaa usein unohtua muilta ihmisiltä. (Kattelus ym., 2019, s. 28)

Sosiaalinen ulottuvuus käsittelee kykyä toimia yhteiskunnan ja yhteisön jäsenenä sekä omata vuorovaikutustaitoja ja näin selviytyä arkielämästä. (Kattelus ym. 2019, s. 28) Ihmissuhteet tekevät meidät onnelliseksi, vaikkakin joskus myös onnettomaksi. Ikääntyneillä ihmissuhteiden laatu on tärkeämpää kuin niiden määrä. Suhteilla usein haetaan enemmän merkitystä kuin aikaisemmin. Ne voivat lisätä elämänlaatua, henkistä jaksamista sekä yleisen hyvinvoinnin kokemuksia paremmaksi. (Kulmala ym., 2019, s. 27)

2.1 Käsitteet ja määritelmät

2.1.1 Eläköityminen/ eläkkeelle siirtyminen

Eläköityminen on suuri, moniosainen prosessi elämässä, joka vaikuttaa useampaan elämän eri vaiheeseen. Eläkkeelle siirtyminen on elämänvaihe, joka antaa mahdollisuudet oman näköiseen elämään. Vanhustyönkeskusliiton teettämän aikaisemman tutkimuksen mukaan varautuminen parempaan vanhuusikään tuo yllättäviä tutkimustuloksia. Tutkimukseen silloisista osallistuneista 1004 vastaajasta 29 % eläkeläisistä havahtui varautumiseen vasta eläkkeelle jäämisen jälkeen. (Paakkari., 2018)

Eläkkeelle siirtyminen voi tapahtua yksilöllisesti, monia eri reittejä. Tällaisia reittejä voivat olla esimerkiksi työttömyys, työkyvyttömyys tai siirtyminen iän mukaiseen vanhuuseläkkeeseen. Useat alkavat miettiä eläkkeelle siirtymistä ja sen ennakkointia viidenkymmenen ikävuoden tienoilla, kun vielä varsinaiseen eläkkeelle jääntiin on vielä mahdollisesti useita vuosia. (Kattelus., 2019, s. 151). Vanhuuseläkkeelle siirtyminen on ollut pitkään 65-vuoden iässä, mutta vuonna 2005 työeläkeuudistuksessa ikäraja alennettiin niin että alin vanhuuseläkeikä muuttui 63 ikävuoteen. (Tuominen ym., 2012., s.5). Asteittain nouseva eläkeikä vaikuttaa siten, että vuonna 2027 alin vanhuuseläkeikä nousee 65 ikävuoteen. Alaikäraja nousee vuosittain kolmella kuukaudella vuoteen 2027 saakka. (Kattelus ym., 2019, s. 151).

Syntymävuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Vakuuttamisvelvollisuuden yläikäraja
1954 ja sitä ennen	63 v	68 v
1955	63 v 3 kk	68 v
1956	63 v 6 kk	68 v
1957	63 v 9 kk	68 v
1958	64 v	69 v

Syntymä- vuosi	Alin vanhuuseläkeikä	Vakuuttamisvelvolli- suuden yläikäraja
1959	64 v 3 kk	69 v
1960	64 v 6 kk	69 v
1961	64 v 9 kk	69 v
1962–1964	65 v	70 v
1965–	Kytetään elinajan odotteeseen. Ikäraja nousee vuosittain enintään kahdella kuukaudella vuodesta 2030 alkaen.	70 v

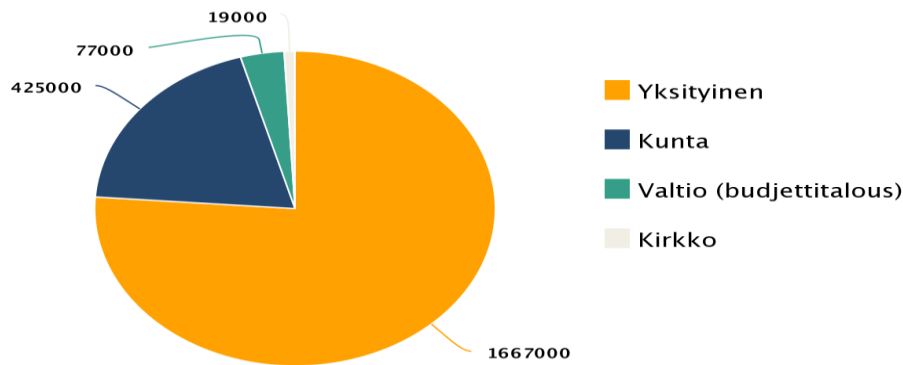
Kuva 1. Vanhuuseläkeiät ja vakuuttamisvelvollisuuden yläikärajat 1954–1964 syntyneillä. Työeläke.fi 20.4.2022

Tässä yllä olevassa kaaviossa on kuvattu alimpia vanhuuseläkeikiä. Elinajan kasvu ihmisten keskuudessa vaikuttaa myös eläkkeelle jäävien eläkeiän kasvuna. Syntyvyys on laskeutunut viimeisten vuosikymmenten aikana, jonka vuoksi myös tämä on tuonut mietteitä eläkejärjestelmän kestävydestä. Suomessa elinajan pitenemiseen on varauduttu eläkeiän korotuksella sekä eläkkeiden tason alentamisella asteittain. Ikääntyvien työttömien mahdollisuus päästä niin sanottuun eläkeputkeen päättyy vuoteen 2025 mennessä. Asteittain kiristyvä eläkeputken pääsemättömyys tulee ensimmäiseksi voimaan 1965- syntyneille, vuonna 2023. (Työeläke., 2022) Käsitlemme opinnäytetyössämme eläköitymistä lähinnä ennakoivasta näkökulmasta ja olemme luomassamme kyselyssä pyrkineet saamaan vastauksia, miten eläköitymiseen on varauduttu eri ikäluokissa.

2.1.2 Kuntasektorin työntekijät eläköityjinä

Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajien mukaan kunta-alalla työskenteli lokakuussa 2020 425 000 henkilöä. Vuonna 2011 henkilöstömäärä oli suurimmillaan. Tällöin kunta- alalla työskenteli 441 000 henkilöä. Muutos nykypäivään on ollut laskeva ja suunta on samansuuntainen edelleen. Kuitenkin työnantajana kunnat ja kuntayhtymät ovat henkilöstömäärältään suurimpia työllistäjiä. Vuonna 2020 käytössä olevia erillisiä ammattinimikkeitä kunta- alalla oli 7500. Tiedot perustuivat Kevan pitämään ammattinimikekoodistoon, jossa on yli 15 000 ammattinimikettä tallennettuna. (KT., 2022) Tässä alla olevassa kuvassa näemme kunta- ja hyvinvointityönantajien määrittämän palkansaajien määrän työmarkkinasektorilla vuonna 2020.

Palkansaajat eri työmarkkinasektoreilla 2020

Kuva 2. Työmarkkinoilla työskentelevät työntekijät 2020. KT.fi

Kuntatyöntekijöistä seuraavan kahdenkymmenen vuoden aikana eläköityy yli puolet työntekijöistä. Eläkepoistumaennusteen mukaan noin 60 prosenttia eläköityy vuosina 2020–2039 aikana. Eläkkeelle siirtymisessä on eroja maakunnittain. Uudellamaalla eläköityminen on pienintä, joka johtuu henkilöstön ikärakenteen erosta muihin maakuntiin verrattuna. (KT., 2022) Eläköityvien ammattiryhmien välillä on suuria eroja. Hoitoalalta arvioidaan jäävän eläkkeelle seuraavan kymmenen vuoden aikana 29 000 henkilöä sekä työkyvyttömyyseläkkeelle 14 000 henkilöä. (Keva., 2022) Tässä alla olevassa kuvassa näemme suurimmat eläköityvät ammattiryhmät kunta ja kuntayhtymissä, seuraavan kymmenen vuoden aikana.

Kunta-alan 25 suurinta eläköityvää ammattiryhmää seuraavan 10 vuoden aikana

		Osatykyvyttömyyseläkkeet		Kaikki eläkkeet	Kaikki eläkkeet	
		Vanhuuseläkkeet	Työkyvyttömyyseläkkeet			
Osastonhoitajat 49%	Lähihoitajat	11 982	3 287	3 155	18 424	32,4 %
	Peruskoulun yläluokkien ja lukion opettajat	11 595	1 081	1 190	13 866	29,9 %
Yleissihteerit 47%	Sairaanhoidajat	8 568	2 373	1 638	12 579	25,3 %
	Sairaala- ja laitospulaiset	5 632	1 191	1 360	8 183	47,1 %
Sairaala- ja laitospulaiset 47%	Päiväkotien ja muiden laitosten lastenhoitajat ym.	5 402	1 290	1 191	7 882	29,7 %
	Yleissihteerit	4 064	498	351	4 912	47,2 %
Kiinteistöhuollon työntekijät 46%	Luokanopettajat	4 433	191	278	4 901	31,5 %
	Sosiaalialan ohjaajat	2 945	823	921	4 689	28,3 %
Perhepäivähoitajat 44%	Lastentarhanopettajat	3 250	658	550	4 458	26,4 %
	Koulunkäyntiavustajat	2 390	598	918	3 906	26,0 %
	Johdon sihteerit ja osastosihteerit	2 658	449	299	3 406	43,3 %
	Avustavat keittiötyöntekijät	2 153	580	609	3 342	40,4 %
	Kiinteistöhuollon työntekijät	2 190	362	579	3 130	46,4 %
	Eritysisopettajat	2 403	151	279	2 832	38,6 %
	Perhepäivähoitajat	2 073	233	397	2 703	43,9 %
	Hallinnon ja elinkeinojen kehittämisen Eritisiasiantuntijat	2 098	244	308	2 650	26,5 %
	Terveystyöntekijät	1 576	322	198	2 096	31,2 %
	Osastonhoitajat	1 729	97	87	1 913	49,0 %
	Sosiaalityöntekijät ym.	1 271	258	227	1 755	28,7 %
	Palomiehet	1 038	106	262	1 406	19,4 %
	Bioanalyttikot (terveydenhuolto)	1 032	171	109	1 311	33,6 %
	Henkilökohtaiset avustajat	720	207	344	1 271	33,2 %
	Fysioterapeutit ym.	806	181	176	1 163	28,5 %
	Erikoislääkärit	650	192	254	1 097	16,2 %
	Yleislääkärit	655	175	179	1 009	20,1 %

Kuva 3. 25 suurinta eläköityvää ammattiryhmää seuraavan 10 vuoden aikana. Keva.fi

2.1.3 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalinen pääoma muuttuu eläköitymisen myötä. Aktiivisuusteorian mukaan vanhenemista on se, kun ihmisen jäätyä eläkkeelle hän korvaa työn aikaisemmin tuoman mielekkään tekemisen uusilla harrastuksilla tai vaikkapa vapaaehtoistyöllä. (Pirhonen ym., 2019 s. 107) Sosiaalisella pääomalla tarkoitetaan yleensä yhteisöllisyyttä. Sosiaalinen pääoma kasautuu yhteisöön, jossa me-henki ja yhteenkuuluvuuden tunne vallitsevat perinteisesti. (Heikkinen ym., 2013., s. 531) Sosiaalista pääomaa tavoitellaan yksilötasolla hyvinvointi- ja terveystutkimuksissa. Sellaisia voivat olla seuraavat likiarvot, kuten paikkakuntauskollisuus, lähisuhteet, naapurisuhteet, keskinäinen luottamus sekä vastavuoroisuus. Suomessa tehtyjen tutkimusten mukaan sosiaalista pääomaa voidaan pelkistää vapaa-ajan sosiaaliseen osallistumiseen ja keskinäiseen luottamukseen. (Heikkinen ym. 2013., s. 534)

Sosiaalisen pääoman käsite nousi terveystutkimuksessa esiin vasta 1990-luvulla. Sosiaalista pääomaa tutkitaan monista eri tieteenalojen piireistä, mutta määritelmästä ei olla yksimielisiä. Sosiaalisen pääoman ajatellaan tuottavan hyötyjä, muun muassa parempaa hyvinvointia ja terveyttä. Alakäsitteitä sosiaalisessa pääomassa on useita, yleensä se tarkoittaa ihmissuhteista saatavia resursseja, jotka koostuvat erilaisista verkostoista. (Lehto, Ojanen, Nieminen & Turpeenniemi-Hujanen, 2017, s. 1)

Lehto, Ojanen, Nieminen ja Turpeenniemi-Hujanen kehittivät uuden teoreettisen mallin koskien sosiaalista pääomaa, vakavaan somaattiseen sairauteen sairastuneille. He ottivat tutkimuksissaan huomioon yhteisötasoisien sekä yksilötasoisien sosiaalisen pääoman, mutta he jakoivat yksilötasoisien sosiaalisen pääoman yleiseen ja tilannesidonnaiseen eli sairausspesifiin sosiaaliseen pääomaan. He ehdottavat, että yksilön sairastumisen ja hoitojen aiheuttama muutos sosiaalisissa verkostoissa on se tekijä, joka vaikuttaa tai mahdollisesti muuttaa hänen sosiaalista pääomaansa sairastumisen jälkeen. (Lehto, Ojanen, Nieminen &

Turpeenniemi-Hujanen, 2017, s. 9)

Kuva 4. Sosiaalinen pääoma. Peda.net

Opinnäytetyössämme käsittelemme sosiaalisen pääomaa sosiaalisten suhteiden, harrastusten sekä perhesuhteiden näkökannalta. Halusimme tarkastella kyselyssä miten tärkeiksi tutkittavat kokevat sosiaalisen pääoman merkityksen eläköitymisessä.

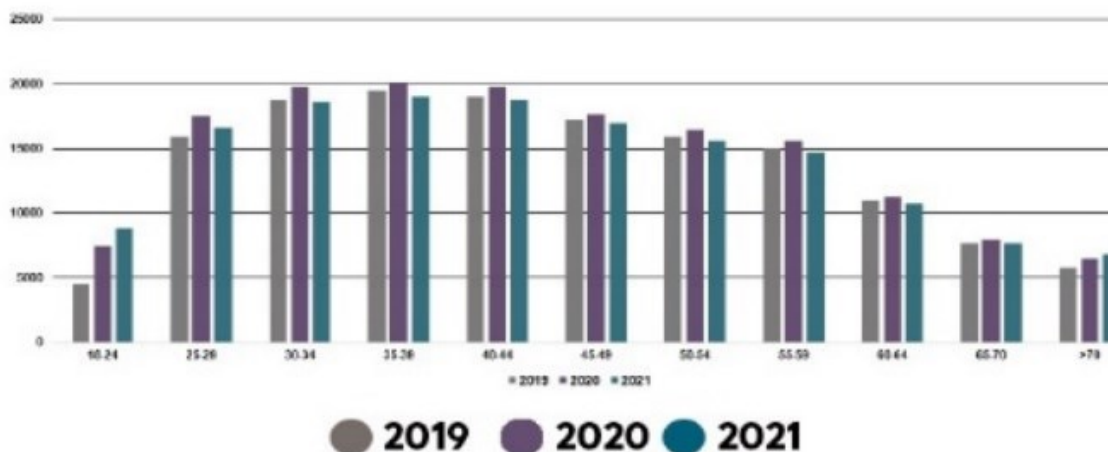
2.1.4 Taloudellinen ennakointi

Eläkkeelle jäämiseen kannattaa alkaa varautumaan taloudellisesti jo hyvissä ajoin ennen eläkkeelle jäämistä. Se miten tuleamme elämässämme taloudellisesti toimeen koostuu monesta asiasta: palkasta ja sen pohjalta muodostuvasta työeläkkeestä, omasta varallisuudesta, säästöistä ja perinnöistä sekä omasta toimintakyvystä ja terveydestä sekä lisäksi erilaisista palveluista ja etuuksista. Asumiseen liittyviin kuluihin kannattaa myös eläkevuosina kiinnittää huomiota. Esimerkiksi taloyhtiön remontit voivat olla yllättävän kalliita, erityisesti isoissa asunnoissa. On tärkeitä ennakoida ja pysyä ajan tasalla kodin menoerien muutoksissa ja oman taloyhtiön kunnosta. (Kauppi, P-N., 2019)

Ihmiset ovat vuosien saatossa velkaantuneet enemmän kuin aikaisemmin. Taloudet ovat saattaneet ottaa suuria asuntolainoja, pitkällä maksusuunnitelmalla sekä normaaliin elämiseen käytettävien kustannusten nousu on vaikuttanut, että ikääntyneiden velkakierre on kasvanut huomattavasti vuosien varrella. Ikääntyneiden velkojen maksukyky on viimeisimpien tutkimuksien mukaan alentunut 17.4 % yli 70-vuotiailla. Intrumin ja sen yhteistyötahojen

kanssa teettämässä tutkimuksessa vuosina 2019–2021, oli seurattu vaikeasti velkaantuneiden määrää ikäryhmittäin. Tuloksissa oli havaittavissa yli 70-vuotiaiden vaikeasti velkaantuneiden määrän kasvua asteittain. Alla olevasta taulukosta näemme ikäryhmä jakauman vaikeasti velkaantuneiden kesken. (Sttinfo., 2022). Vaikeasti velkaantuneiden määrä on kasvanut kaikissa ikäluokissa viimeisen kolmen vuoden aikana.

Vaikeasti velkaantuneet ikäryhmittäin

Kuva 5. Vaikeasti velkaantuneiden määrä on noussut vuonna 2021 2.6 %. Sttinfo.fi

Tutkimuksessa halusimme saada tietoa, miten kyselyyn vastanneet ovat ennakoineet taloudellisen tulevaisuuden ja ennaltaehkäisseet mahdollisen vaikean velkaantumisen. Lainojen hoidon haasteet sekä velkaantumisen vaikutukset terveyteen ja hyvinvointiin ovat kokonaisvaltaisia.

2.1.5 Ohjaus ja neuvonta

Eläkkeelle jäänyt tai eläkkeelle jäävä, saattaa tarvita ohjausta ja neuvontaa elämäntilanteen suurissa muutoksissa. Ohjausta ei usein liitetä eläkkeelle jäämiseen ja sen ennakointiin. Yhteiskuntamme lait ja moninaiset ohjeet muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden. Ammatitaitoisella ohjauksella muodostamme asiakkaille oikeanaikaisen ja oikean palvelun tukemaan häntä uudessa ja mahdollisesti haastavassa elämäntilanteessa. Yhteiskunnan tarjoamien palvelujen hajauttaminen kolmannen sektorin sekä yritysten vastuulle on lisännyt ohjauksen ja neuvonnan tarvetta. (Helminen ym., 2015, s. 32) Varhaisella neuvonnalla ja ohjauksella voidaan edesauttaa iäkkäiden hyvinvointia. Ennakoiva valmentautuminen eläköitymiseen tuo turvaa ja tietoa suureen elämän muutokseen. Suuret yritykset, kunnat ja erilaiset

yhdistykset ovatkin alkaneet tuottamaan eläkevalmennuksia työntekijöilleen tai asiasta kiinnostuneille ihmisille. Valmennuksia toteutetaan monimuotoisina kokonaisuuksina, joita voivat olla verkossa tapahtuvat valmennukset tai ryhmille toteutettavilla valmennuksilla.

(Helo.,2019) Tutkimuskyselyssä halusimme selvittää kyselyyn vastanneiden halukkuutta osallistua eläkevalmennukseen ja heidän toiveistaan valmennuksen toteuttamismuodoista.

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

3.1 Tutkimuskysymykset ja yhteistyötahot

Tämän tutkimuksen tavoitteena oli saada ymmärrystä ja selvyyttä kyselyn avulla, miten kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet tulevan eläköitymisensä Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa? Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Kuinka kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet tulevan eläköitymisensä?
2. Kokevatko he hyötyvänsä mahdollisesta eläköitymisvalmennuksesta?
3. Mitkä osa-alueet voidaan kokea haasteelliseksi eläkkeelle siirtymisessä?

Yhteistyötahoinamme opinnäytetyön kyselyssä oli Paimion kaupungin sekä Sievin kunnan työsuhteessa olevat työntekijät. Kysely teetettiin Paimion kaupungin sekä Sievin kunnan eri hallintokuntien ammattiryhmien työntekijöille kokonaisuudessaan. Emme halunneet lähteä rajaamaan kyselyn teettämistä eri ammatti- tai ikäryhmiin, koska tutkimuksessamme toivoimme saavamme laaja-alaisen näkemyksen eri ammattiryhmien/ hallintoalojen ajatuksista ja ennakoinnista eläköitymiseen.

Paimion kaupunki sijaitsee noin 30 kilometrin päässä Turun keskustasta, Helsingin valtatievarrella, Varsinais-Suomessa. Tilastotietokeskuksen mukaan vuonna 2021 asukkaita Paimiossa asui 11041 henkilöä. (Stat., 2022) Väestökasvu on ollut viime vuosina kasvavaa. (Paimio., 2022) Paimion kaupungissa työskentelee hieman yli 500 työntekijää neljässä eri hallintokunnassa. Alla olevassa taulukossa näemme henkilötyövuodet Paimion kaupungissa vuonna 2020.

Henkilötyövuodet 1.1.-31.12.2020

	HTV1, henkilötyövuodet			HTV2, vähennetty määritellyt			HTV3, vähennetty palkattomat		
	2019	2020	muutos	2019	2020	muutos	2019	2020	muutos
Hallintopalvelut	32	35	9,4 %	27	35	29,6 %	31	30	-3,2 %
Sosiaali- ja terveystyöpalvelut	100	99	-1,0 %	73	85	16,4 %	90	70	-22,2 %
Sivistystyöpalvelut	336	341	1,5 %	300	325	8,3 %	301	288	-4,3 %
Tekninen ja ympäristöpalvelut	43	40	-7,0 %	35	39	11,4 %	41	33	-19,5 %
YHTEENSÄ	511	515	0,8 %	435	484	11,3 %	463	421	-9,1 %

Kuva 6. Paimion kaupungin henkilötyövuodet 2020. Paimio.fi/ Tilinpäätös 2020

Sievin kunta sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Ylivieskan keskustasta, Pohjois-Pohjanmaan maakunnassa. Tilastotietokeskuksen mukaan asukkaita Sievissä asui vuonna 2021, 4781 henkilöä (Stat., 2022). Sievin kunnassa työskentelee hieman yli 200 työntekijää. Sosiaali- ja terveystyöpalvelut tuotetaan Sievin kunnassa peruspalvelukuntayhtymä Kallion toimesta, joten heidän henkilöstöään ei ole laskettu kunnan työntekijöihin.

Taulukko 4: Henkilötyövuodet

Henkilötyövuodet -2020	Vakinaiset	Määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Muutos% ed.vuodesta
Henkilötyövuodet palvelussuhteessa	169,80	60,59	7,23	237,62	-3,39 %

Kuva 7. Sievin kunnan henkilötyövuodet 2020. Sievi.fi/ tilinpäätös 2020

3.2 Opinnäytetyön aikataulu

Kesällä 2020 aloimme keskustelemaan opinnäytetyön aiheista, jotka meitä kiinnostavat. Olimme jo varhaisessa vaiheessa sopineet, että teemme työn parityönä, koska koimme ajatusmaailmamme kohtaavan hyvin. Meitä kiinnosti jo opintojen alkuvaiheessa eläkkeelle jääminen ja siihen varautuminen. Olimmekin jo geronomi opintojemme aikana keskustelleet erinäisillä oppitunneilla eläköitymisen vaikutuksesta ihmisen elämään sekä suurten ikäluokkien siirtymisestä pois työelämästä eläköitymisen myötä. Kunnissa ja kaupungeissa tämä aiheuttaa suuriakin ennakoivia toimenpiteitä, sillä vuoteen 2029 mennessä eläkkeelle jää joka kolmannes kunta-alan työntekijä.

Tiedustelimme yhteistyökumppaneidemme mielenkiintoa osallistua tutkimukseen alkuvuodesta 2021. Heiltä saimmekin luvan tutkimuksen ja sen toteutukseen sähköpostitse sekä suullisesti pian tiedustelumme jälkeen. Vallitsevan maailman laajuuden pandemian vuoksi opinnäytetyön suunnitelman teko sekä tutkimuksen toteutus viivästyi.

Alkuvuonna maaliskuussa 2022 tutkimussuunnitelmamme valmistui ja saimme sen lähetettyä yhteistyökumppaneillemme. Samassa sähköpostissa pyysimme kirjallista tutkimuslupaa opinnäytetyöllemme sekä lähetimme opinnäytetyön sopimuksen allekirjoitettavaksi. Sopimukset saatiin allekirjoitettuna takaisin muutaman viikon päästä.

Huhtikuun alussa 2022 saimme tutkimuksessa käytettävät kysymykset tehtyä Webropol-alustalle. Ennakoivat testikyselyt lähetettiin kolmelle Seinäjoen ammattikorkeakoulun opettajalle. Halusimme kuulla heidän mielipiteensä kyselystä sekä mahdollisista muutosehdotuksista. Muutokset kyselyyn olivat vähäisiä. Muokkasimme muutamia kysymysten asetteluja sekä lisäsimme yhden avoimen kysymyksen. Lopullinen kysely lähetettiin yhteistyökumppaneillemme välitettäväksi 19.4.2022. Vastaus aikaa kyselyn tekoon annettiin 1.5.2022 asti. Kyselyn vastaus aikaa jatkettiin vielä muutamalla päivällä, koska vastausprosentti oli tähän mennessä vähäistä. Analysointi vastauksista aloitettiin heti kyselyn päättymisen jälkeen.

3.3 Aineiston keruu

Aloitimme opinnäytetyössämme tutkittavaan aiheeseen tutustumisen lukien aikaisemmin julkaistuja tutkimuksia, tieteellisiä artikkeleita sekä kirjallisuutta. Näistä saimme teoreettista tietoa tutkittavaan kohteeseen sekä materiaalia Webropol kysymysten laatimiseen.

Yhteistyökumppaneidemme, Paimion kaupungin henkilöstöpäällikkö Eila Hulkkonen sekä Sievin kunnan kunnanjohtajan sihteerin Mari Yrttikoski toimitti kaikille työsuhteessa oleville työntekijöille sähköpostitse laatimamme kyselyn. Kyselyyn vastaamiseen oli varattu lähes kaksi viikkoa aikaa.

Tutkimusaineisto käsiteltiin Excel -taulukkolaskentaohjelmaa apuna käyttäen. Taulukkolaskentaohjelmalla kyettiin ristiintaulukoimaan osa kyselyyn annetuista vastauksista. Ristiintaulukoinnilla voidaan tutkia muuttujien jakautumista sekä niiden välisiä riippuvuuksia.

3.4 Määrällinen tutkimus

Opinnäytetyömme on tutkimuksellinen opinnäytetyö. Tutkimusaineistoa analysoimme kvantitatiivisesti eli määrällisesti. Määrällinen tutkimus vastaa kysymyksiin kuinka paljon tai miten usein. Menetelmän avulla saadaan yleisesti kuva muuttujien eli mitattavien ominaisuuksien välisistä suhteista ja eroista. Määrällisessä tutkimuksessa mittareina käytetään kysely-, haastattelu- ja havainnointilomakkeita. Tutkimusmenetelmä on kvantitatiivinen eli määrällinen kysely, jonka toteutimme lomakehaastattelulla eli strukturoiduilla haastattelulla. Strukturoinnissa tutkittavat asiat vakioidaan kysymyksiksi sekä vaihtoehtoiksi siten, että kaikki kyselyyn osallistuvat ymmärtävät kysymykset samalla tavalla ja kysymykset voidaan kysyä kaikilta vastaajilta samalla tavalla. (Vilka., 2007., s. 13–15).

Luomamme kyselylomake sisälsi pääasiassa valmiita vastausvaihtoehtoja. Kyselymme toteutettiin kokonaisotantana. Kyselyjä lähetettiin yhteistyö paikkakunnilla yhteensä 752 kappaletta, joista vastauksia saatiin 104 kappaletta. Vastaus prosentiksi muodostui 13.83 %. Kysymyksissä pystyi valitsemaan yhden tai useamman vaihtoehdon. Lisäksi kyselymme sisälsi yhden avoimen sekä muutaman sekamuotoisen kysymyksen. Standardoituja tutkimuslomakkeita käytetään Heikkilän mukaan yleensä aineiston keruussa. Niiden avulla saadaan kartoitettua olemassa oleva tilanne ja lisäksi kvantitatiivinen tutkimus edellyttää riittävän suurta sekä edustavaa otosta. (Heikkilä., 2014.) Määrällisessä tutkimuksessa vastaajien määrä on

tyypillisesti suuri. Tilastollista menetelmää käytettäessä on suositeltavaa, että havaintoyksiköiden vähimmäismäärä olisi 100. (Vilka., 2007, s.17.)

3.5 Luotettavuus ja eettisyys

Kyselyssä käsiteltyjä tietoja on käsitelty anonymisti, eikä käytössä ole ollut vastanneiden henkilötietoja. Tulokset arvioitiin huolellisesti, tarkkuutta ja rehellisyyttä noudattaen. Saatua tietoa käytettiin ainoastaan tutkimustarkoitukseen, eikä sitä luovutettu kuin tutkijoiden käyttöön. Kyselyyn vastanneille kerrottiin, että vastaukset tullaan käsittelemään nimettöminä ja kysely tehtiin opinnäytetyötä varten. Tutkijat analysoivat vastauksia niin etteivät ulkopuoliset päässeet näkemään kyselystä saatuja vastauksia. (Vilka., 2007, s. 194)

Tutkimusta tekevät henkilöt eivät tunteneet kyselyyn osallistujia ja täten tämä ei vaikuttanut kyselyyn vastanneiden kohteluun. Yhteistyökumppaneiden yhdyshenkilöihin on otettu yhteyttä tutkimussuunnitelmaa laatiessa. Kysely ja kyselyn tulokset poistetaan Webropol alustalta, kun aineisto on kokonaisuudessaan käsitelty ja esitetty. Tutkimuksen tulokset liitetään opinnäytetyön kirjalliseen osioon.

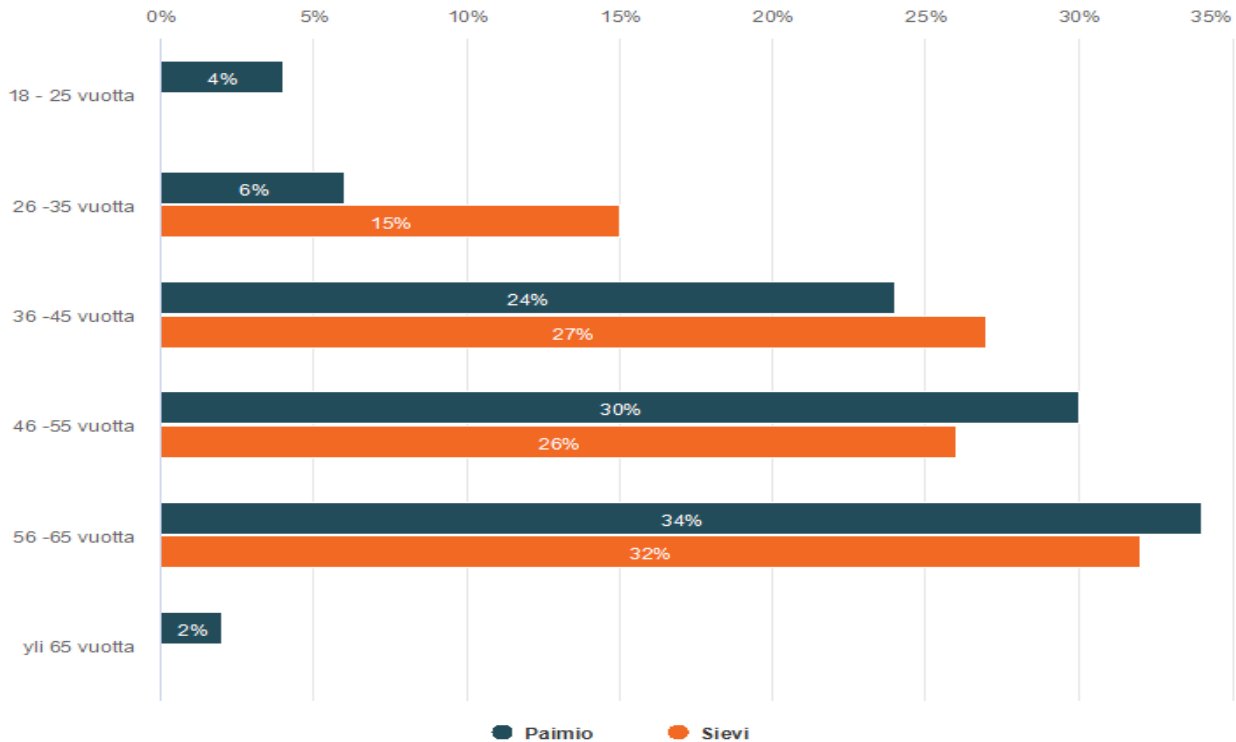
4 TUTKIMUSTULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

4.1 Taustatiedot

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli saada tietoa kuntasektorin työntekijöiden ennakoinnista eläköitymiseensä sekä heidän näkemyksistään mahdollisesti haasteeksi nousevista asioista eläköitymisen kynnyksellä, Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa.

Webropol- kyselyn vastaajista naiset edustivat enemmistöä kummassakin yhteistyö kunnassa/ kaupungissa. Työntekijä määrään suhteutettuna vastausprosentit olivat hyvin tasavertaiset. Paimiossa naisista vastasi 77.3 % (51 henkilöä) sekä miehistä 21.2 % (14 henkilöä), Paimion vastaajista 1.5 % (1henkilö), oli muunsukupuolinen. Sievissä naisia vastasi kyselyyn 70.6 % (24 henkilöä) sekä miehiä 29.4 % (10 henkilöä). Muutaman kyselyyn vastanneiden sukupuolta ei käy ilmi, sillä he eivät vastanneet annettuun kysymykseen. Kyselyyn vastanneita työntekijöitä oli Paimiosta yhteensä 67 ja Sievistä 34 henkilöä.

Kyselyyn vastanneiden ikäjakaumat ovat hyvin saman kaltaiset kummassakin yhteistyö kunnassa/kaupungissa. Suurimmat vastausmäärät tulivat 56–65-vuotialta, joka kertoi kyselyn aihepiirin olevan ajankohtainen ja tärkeä heidän ikäluokassaan, sillä kunta-alan työntekijöistä kolmannes eläköityy vuoteen 2029 mennessä. Paimiossa kyseisestä ikäryhmästä vastanneita oli 34,3 % ja Sievistä 32,3 %. Toiseksi eniten vastauksia oli tullut 46–55-vuotialta. Paimiossa vastanneita oli 29,8 % ja Sievissä 26.5 %. Aikaisempien tutkimusten mukaan eläköitymiseen aletaan varautua noin 50-vuotiaana. Kolmanneksi suurimpana oli 36–45-vuotiaat vastaajat. Paimion vastanneiden osuus oli 23,9 % ja Sievissä 26,5 %. 26–35- vuotiaita vastanneita oli Paimiossa 6,0 % sekä 14,7 %. 18–25- vuotialta vastauksia oli tullut Paimiosta 4,5 %. Oli hienoa havaita, että nuoremmatkin työntekijät ovat vastanneet kyselyyn. Paimiolaisista vastaajista 2 % oli yli 65-vuotiaita. Alla olevasta kuviosta näemme kyselyyn osallistuneiden ikäryhmät ja niiden prosenttijakaumat.

Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma paikkakunnittain

Sivistyspalveluiden työntekijät olivat aktiivisimpia vastaajia. Paimiossa heistä 46,3 % ja Sievissä 55,9 % vastasi kyselyyn. Toiseksi eniten vastauksia saatiin sosiaali- ja terveystalveluista Paimiosta 29,8 %. Sievistä vastanneita oli vain 8,8 %, koska Peruspalvelukuntayhtymä Kallion työntekijät eivät kuuluneet kyselyn piiriin. Teknisestä ja ympäristöpalveluista vastauksia tuli Paimiosta 14,9 % ja Sievistä 17,6 %. Hallinto ja maaseutupalveluista vastasivat Paimiosta 9,0 % ja Sievistä 17,7 %.

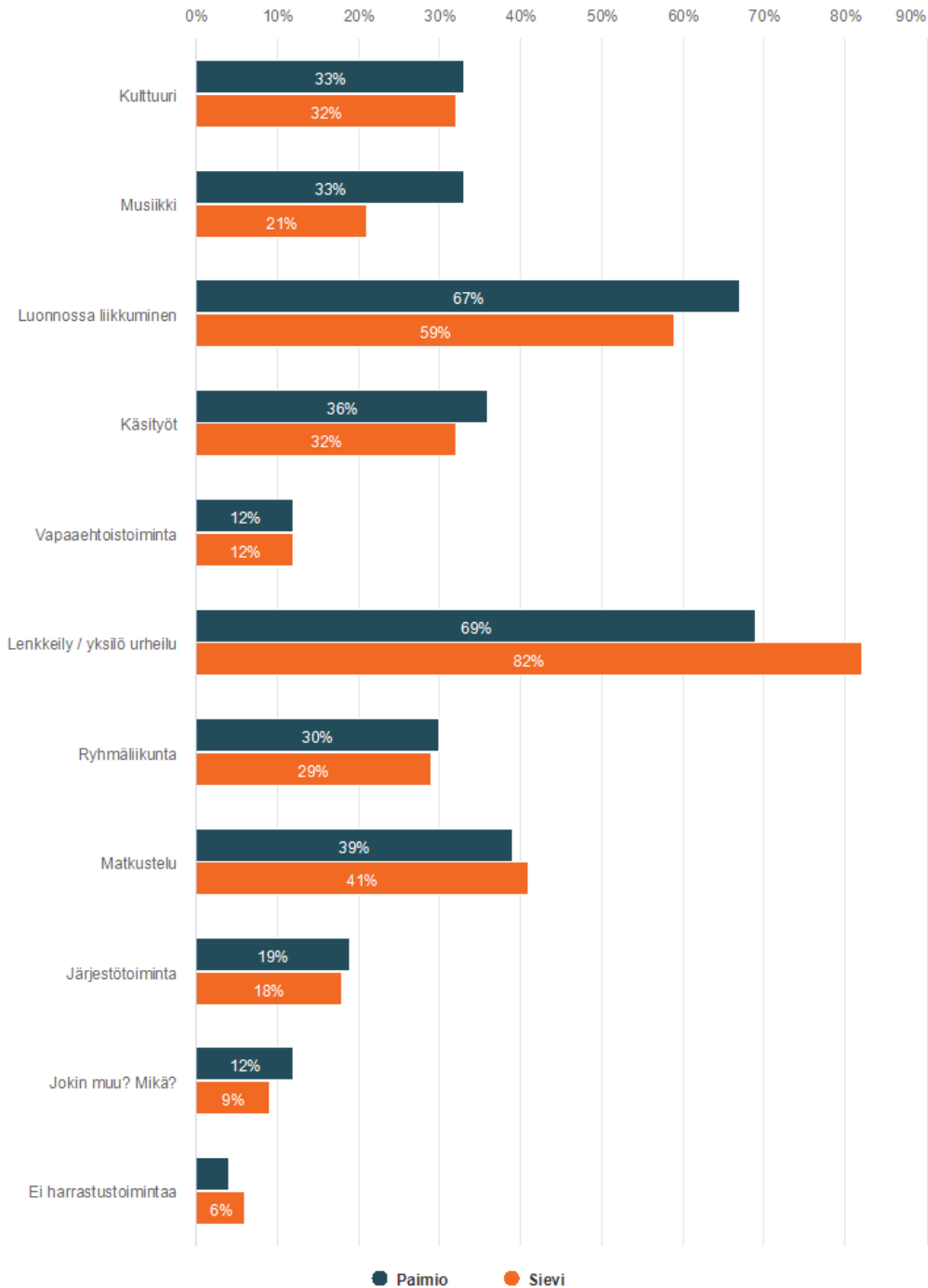
4.2 Sosiaalinen pääoma

Suurin osa kyselyyn vastanneista koki tärkeäksi yhteisön tuen eläkkeelle siirtyessä. Tärkeänä yhteisön tuen koki Paimiossa 41,8 % ja Sievissä 50,0 %. Erittäin tärkeäksi kokivat Paimiossa 20,9 % ja Sievissä 3 %. Yhteisön tuen merkityksettömyyden koki paimiolaisista vastaajista 26,9 % sekä Sievissä 38,2 %. En osaa sanoa vastauksia tuli kummastakin kunnasta/kaupungista noin 10 %. Yhteisöllisyyden ja me-hengen tärkeys korostui vastaajien kesken kummassakin yhteistyö kunnassa/kaupungissa.

Säännöllisistä harrastuksista kysytyyn kysymykseen vastaajille annettiin mahdollisuus vastata useampaan vaihtoehtoon. Yhteensä vastauksia tuli 353, Paimiosta vastauksia tuli 237 ja Sievistä 116. Suurimmat vastausprosentit tulivat luonnossa liikkumisesta sekä lenkkeily/yksilöurheilusta. Paimiossa 67,2 % ja Sievissä 58,8 % vastanneista harrasti luonnossa liikkumista. Lenkkeilyä ja yksilöurheilua harrasti Paimiossa 68,7 % ja Sievissä 82,4 %. Matkustelua harrasti Paimiosta 38,8 % ja Sievistä 41,2 % vastanneista. Kulttuuria harrasti kummassakin paikkakunnassa lähes 33 % vastaajista. Suurin prosentuaalinen eroavaisuus harrastuksien välillä oli musiikin harrastaminen. Paimiossa musiikkia harrasti 32,8 % ja Sievissä 20,6 %. Muut antamistamme vastausvaihtoehdoista olivat lähes tasavertaiset keskenään toistensa kanssa.

Paimiossa 11,9 % ja Sievissä 8,8 % lisäkenttään vastanneista kertoi harrastavansa jotakin muuta harrastusta. Yhdestätoista (11) vastaajasta, kaksi (2) harrasti puutarhanhoitoa, mökkeilyä sekä monipuolista opiskelua. Yksittäisinä harrastuksina tuli muun muassa lintujen tarkkailu, seurakunta, kirjallisuus, tietotekniikka sekä erilaiset koneiden huoltotyöt. Ei harrastustoimintaa oli kummassakin paikkakunnassa jonkin verran. Paimiossa ei harrastustoimintaa oli 4,5 % ja Sievissä 5,9 % vastanneista.

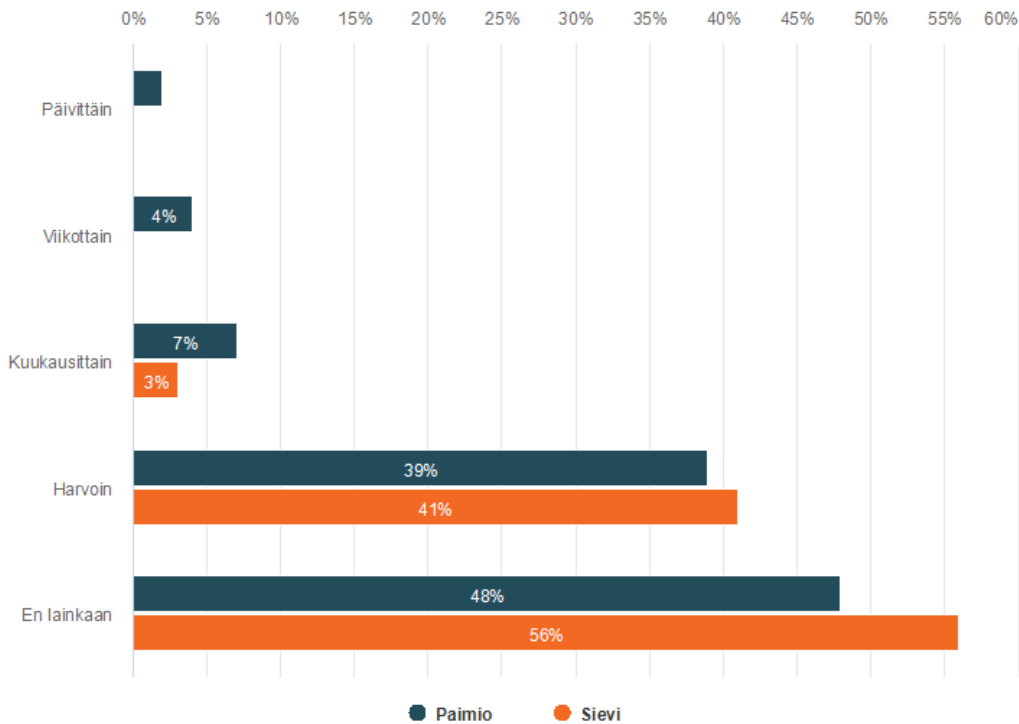
Vastausten perusteella voidaan tulkita, että omasta hyvinvoinnista huolehtiminen on tärkeässä osassa kummassakin paikkakunnassa. Mielenvireyttä huolletaan monipuolisesti muun muassa kulttuurin, matkustelun ja luonnossa liikkumisen avulla. Alla olevassa taulukossa näkyy harrastusten jakautuminen paikkakunta kohtaisesti.

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden säännölliset harrastukset paikkakunnittain.

Kyselyssä tiedusteltiin yksinäisyyden kokemisesta. Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista ei ollut yksinäisyyden tunteen kokemista. Paimiossa, en lainkaan vaihtoehtoon vastasi 47,7 % ja Sievissä 55,9 %. Harvoin kokivat itsensä yksinäiseksi Paimiossa 38,8 % ja Sievissä 41,2 %. Paimiossa osa tunsi itsensä yksinäiseksi päivittäin, viikoittain sekä kuukausittain, joita ei Sievissä ilmennyt vastaajien kesken lainkaan. Mietimmekin voisiko yksinäisyyden kokemus johtua asukasluvun suuruuden vaikutuksesta ihmisen

näkymättömyyteen suuremmilla paikkakunnilla. Alla olevassa taulukossa näemme kyselyyn vastanneiden kokemisen tuntemuksia yksinäisyydestä.

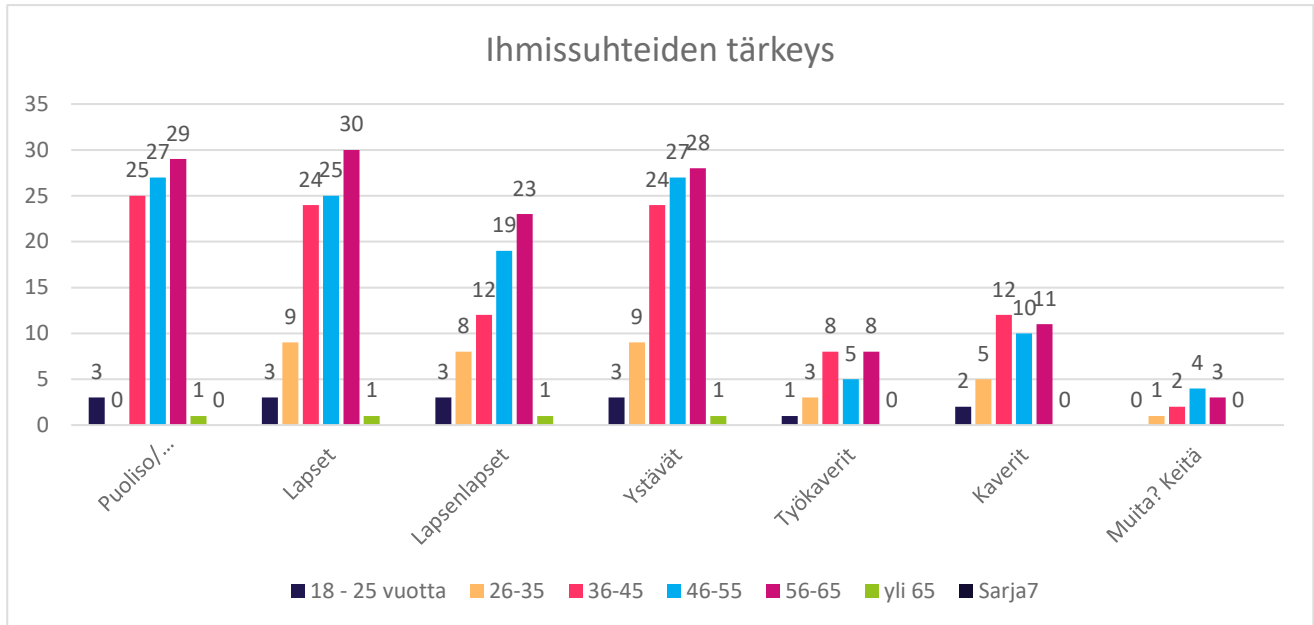

Kuvio 3. Yksinäisyyden tunteen kokeminen kyselyyn vastanneiden kesken paikkakunnittain

Kyselyssä selvitettiin kuinka usein vastaajat tapaavat ystäviään. Suurin osa kyselyyn vastanneista tapasi ystäviään viikottain tai kuukausittain kummallakin paikkakunnalla, ja näin ollen ystävien merkityksen korostuminen näkyi vastauksissa. Paimiossa viikottain ystäviä tapaa 46,3 % ja Sievissä 44,1 % vastanneista. Kuukausittain ystäviä tapaa Paimiossa 37,7 % ja Sievissä 26,5 %. Harvoin ystäviä tapaavat Paimiossa 14,9 % ja Sievissä 20,6 % vastanneista. Päivittäin ystäviä tapaa vain harva vastaajista. Ystävyysuhteiden tärkeys korostui kummallakin paikkakunnalla. Erittäin tärkeäksi paimiolaiset kokivat ystävyysuhteet 51,5 % kun taas Sievissä vastaava luku oli 35,3 %. Sievissä taas koettiin ystävyysuhteet tärkeäksi 47,1 %, kun vastaava luku oli Paimiossa 36,4 %. Muutama vastaajista koki ystävyysuhteet jonkin verran tärkeiksi tai ei lainkaan tärkeiksi.

Eläkkeelle siirtyessä puolison, lasten, lastenlasten sekä ystävien merkitys koetaan tärkeiksi. Molemmilla paikkakunnilla tulokset olivat lähes samansuuruiset. Suurin ero nousi paikkakuntien välillä työkavereiden merkityksestä. Paimiossa 29,9 % ja Sievissä 11,8 %

kokivat työkavereiden merkityksen tärkeäksi eläköityessä. Muita lisätekstikenttään annettuja vastauksia olivat sisarusten, sukulaisten, isovanhempien ja vapaaehtoistyön kautta syntyneiden suhteiden merkitys eläköitymisessä.

Kuvio 4. Mitkä ihmissuhteet kyselyyn vastaajat kokevat tärkeäksi eläkkeelle jäädessä ikäryhmittäin.

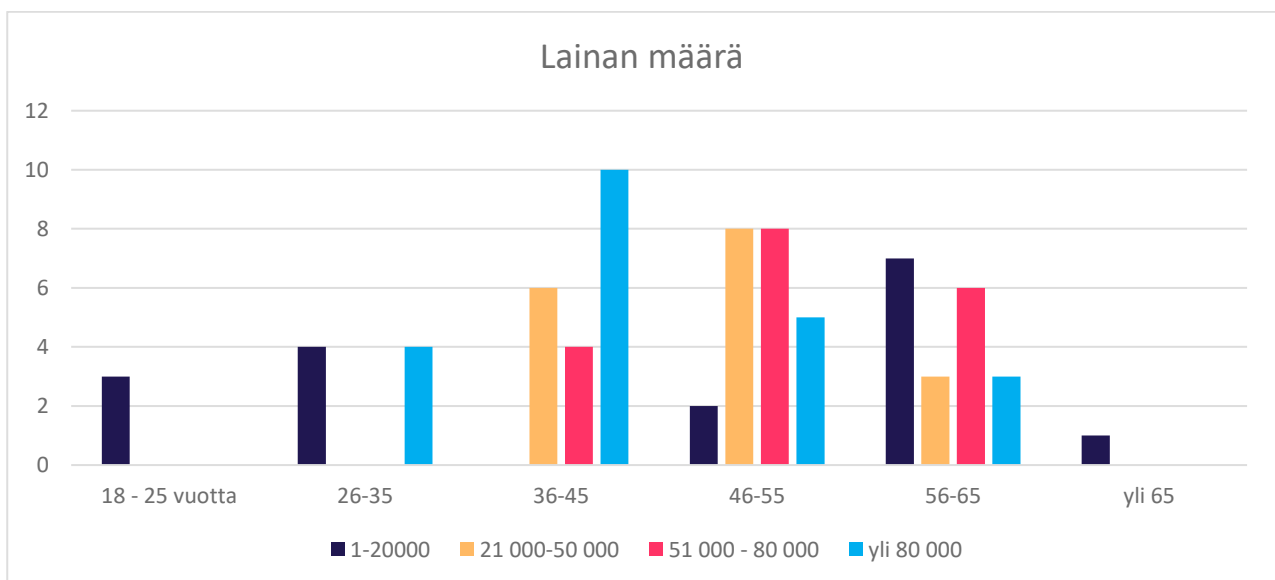
Yllä olevassa kuviossa näemme vastaajien kokemukset ihmissuhteiden tärkeydestä ikäryhmittäin, jotka on analysoitu ristiintaulukoinnin avulla. Ikäryhmässä 56–65-vuotiaat kokivat puolison, lasten, lastenlasten sekä ystävien merkityksen tärkeäksi eläkkeelle jäädessä. Samanlaisia ajatuksia korostui myös kaikissa muissa ikäryhmässä. Työkavereiden merkitys korostui 36–45 sekä 56–65-vuotiaiden vastaajien kesken. Ainoana vastaaja ryhmänä 26–35-vuotiaat eivät nostaneet tärkeäksi puolison tuen tärkeyttä eläköitymisessä. Keski-ikäisen kynnyksellä olevien vastaajien vastauksista voidaan havaita puolison, lasten ja ystävien merkityksen kasvun verrattuna nuorempien ikäluokkien vastauksiin.

4.3 Taloudellinen ennakointi

Työeläkeotteen tutustumisesta kysyttäessä paimiolaisista 71,6 % oli tutustunut työeläkeotteeseensa, kun vastaava luku Sievissä oli 52,9 %. Sievissä 47,1 % ei ollut tutustunut työeläkeotteeseensa. Paimiossa vastaava luku oli huomattavasti pienempi 28,4 %.

Eläkeiän tietoudesta Paimion kaupungissa 65,7 % tiesi eläkeikänsä, kun taas Sievissä vastaava luku oli 50,0 %. Sievissä puolet vastanneista eivät olleet tietoisia eläkeistään. Paimiossa luku oli 34,3 %. Yllättävän suurella osalla vastaajista ei ole tietoa, milloin eläköityminen on heidän kohdallaan ajankohtaista. Lukemaan saattoi vaikuttaa myös vastaajien ikäjakauma sekä se että osalla vastaajilla eläkkeelle jäämiseen on vielä pitkä aika. Useat vastaajista eivät olleet myöskään tutustuneet työeläkeotteeseensa. Aikaisemmin työeläkeote on tullut paperisena kirjeenä kotiin, mutta viime vuosien aikana nämä ovat siirtyneet sähköisiksi asiakirjoiksi. Tämän vaikutus työeläkeotteen tietoisuuteen saattaa olla merkittävä.

Kyselyssä tiedusteltiin, onko kyselyyn vastanneilla lainaa. Paimion kaupungin ja Sievin kunnan työntekijöillä oli suhteellisen tasavertaiset vastaukset kummassakin annetussa vaihtoehdossa. Paimion kaupungissa 73,1 % oli lainaa ja Sievin kunnassa lainaa oli 75,8 % vastaajista. Vain vajaalla 30 %:lla paikkakuntien työntekijöistä ei ollut lainaa lainkaan. Lainojen suuruudet ovat tasavertaiset lähes kummallakin paikkakunnalla. Yli 80 000 € lainoja paimiolaisilla oli 30,6 % ja Sievissä 28,0 %. 51 000 € – 80 000 € suuruisia lainoja oli Paimiossa 24,5 % ja Sievissä 24,0 %. 21 000 €- 50 000 € suuruisia lainoja oli Paimiossa 20,4 % sekä Sievissä vastaava luku oli hieman korkeampi 28,0 %.

Kuvio 5 Vastaajien lainan määrä ikäluokittain.

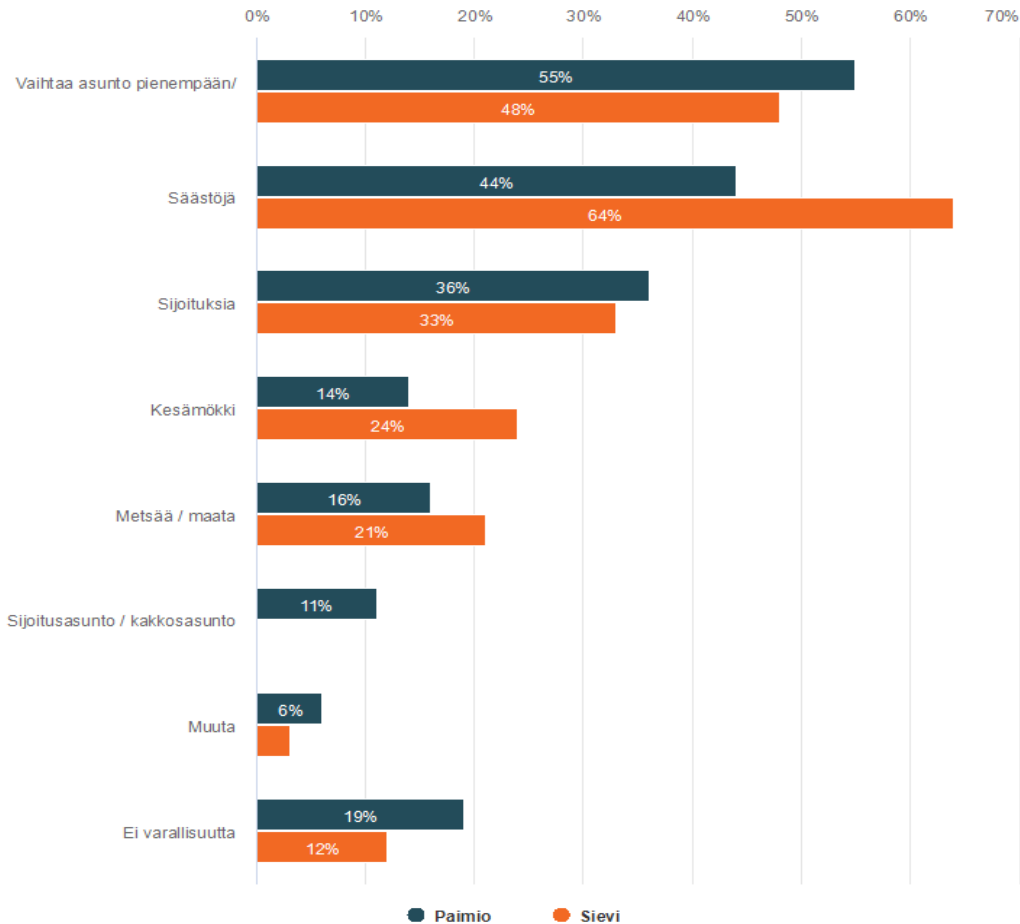
Yllä olevasta taulukosta on nähtävissä lainojen määrät eri ikäryhmien keskuudessa. Yllättävintä oli, että suurella osalla vastanneista oli vielä lainaa ajatellen vastaajien

ikäjakaumaa, jossa suurimmaksi ikäluokaksi nousi 56–65-vuotiaat sekä 46–55-vuotiaat. Aikaisemmin tutkimuksessa esiintyi, että 35 % vastanneista ei ollut lainaa tällä hetkellä, joten heidän vastauksiaan ei ole kysymyksen analysoinnissa huomioitu.

Vastaajien kesken suurin osa tietää, kuinka hoitaa velat myös eläkkeelle siirryttyä. Paimiossa 79,3 % ja Sievissä 69,0 % vastanneista kokivat tietävänsä miten hoitaa lainojen maksut myös eläkkeellä. Paimiossa 20,7 % ja Sievissä 31,0 % eivät tieneet miten hoitavat lainojen maksun. Mietimme jos lainojen suuruus on suuri eläkkeelle siirryttäessä, voisiko tämä vaikuttaa eläköityneen mielen hyvinvointiin negatiivisesti ja sitä kautta edes auttaa eri riippuvuuksien syntyyn. Näiden toimintojen yhteisvaikutukset voivat vaikuttaa alentavasti fyysiseen, psyykkiseen sekä sosiaaliseen ulottuvuuteen.

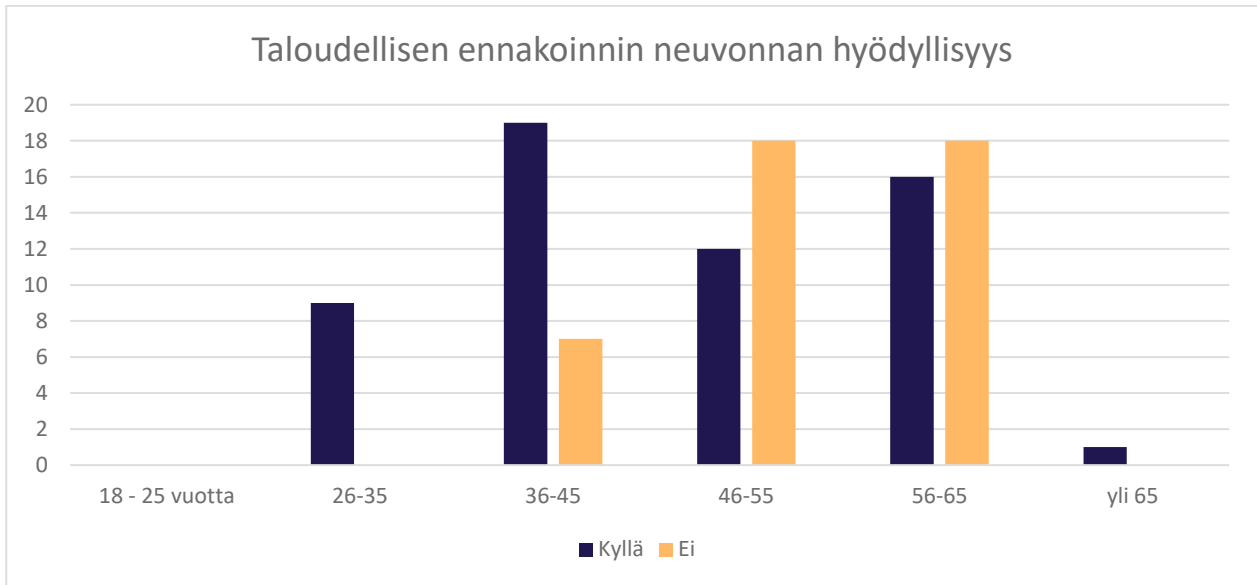
Useat vastaajista kokevat kykenevänsä hyödyntämään varallisuuttaan tarvittaessa eläkkeelle jäädessään. Paimiolaisista 54,7 % vaihtaisi asuntonsa pienempään/ edullisempaan asuntoon, kun taas Sievissä asunnon vaihtaisi 48,5 %. Sievissä varallisuutta parannetaan säästöjä hyödyntämällä. Sieviläisistä vastaajista 63,6 % hyödyntäisi säästöjä, kun taas Paimiossa säästöjä hyödynnettäisiin 43,8 %. Sijoituksia hyödynnettäisiin kummallakin paikkakunnalla tasavertaisesti hieman yli 30 %. Metsää ja maata sekä kesämökkejä hyödynnettäisiin Paimiossa noin 16 % ja Sievissä hieman yli 20 %. Lisätekstikenttään kirjattuja varallisuuden hyödyntämismuotoja olivat eläkesäästäminen/ eläkevakuutus ja asuntovaunu. Ei varallisuutta ilmoitettiin olevan Paimiossa 18,8 % ja Sievissä 12,1 %.

Positiivisena yllätyksenä koimme vastaajien varautumisen taloudellisesti eläköitymiseen sekä varallisuuden käytön mahdollistamisen myöhemmässä vaiheessa. Kuitenkin lähes 20 %:lla vastanneista ei ole varallisuutta, jota voisi tulevaisuudessa hyödyntää. Tämä saattaa vaikuttaa tulevaisuudessa elämänhallintaan negatiivisesti joidenkin vastaajien kesken.

Kuvio 6 Kyselyyn vastanneiden varallisuuden hyödyntäminen eläkkeelle jäädessä.

Taloudellisen ennakkoinnin neuvonnasta kokivat hyötyvänsä suurin osa paimiolaisista vastaajista 64,2 % kun taas ei hyödylliseksi koettiin 35,8 %. Sievissä 47,1 % kokisi hyötyvänsä taloudellisen ennakkoinnin neuvonnasta, kun taas ei kokisi hyödylliseksi 52,9 %. Alla olevasta kuviosta on nähtävissä taloudellisen ennakkoinnin neuvonnan hyödyllisyyden tunne eri ikäryhmien välillä. Ikäryhmissä 46–55 sekä 56–65- vuotiaat kokivat hyötyvänsä sekä ei hyötyvänsä neuvonnasta lähes yhtä paljon. Nuoremmista vastaajista enemmistö koki hyötyvänsä taloudellisen ennakkoinnin neuvonnasta.

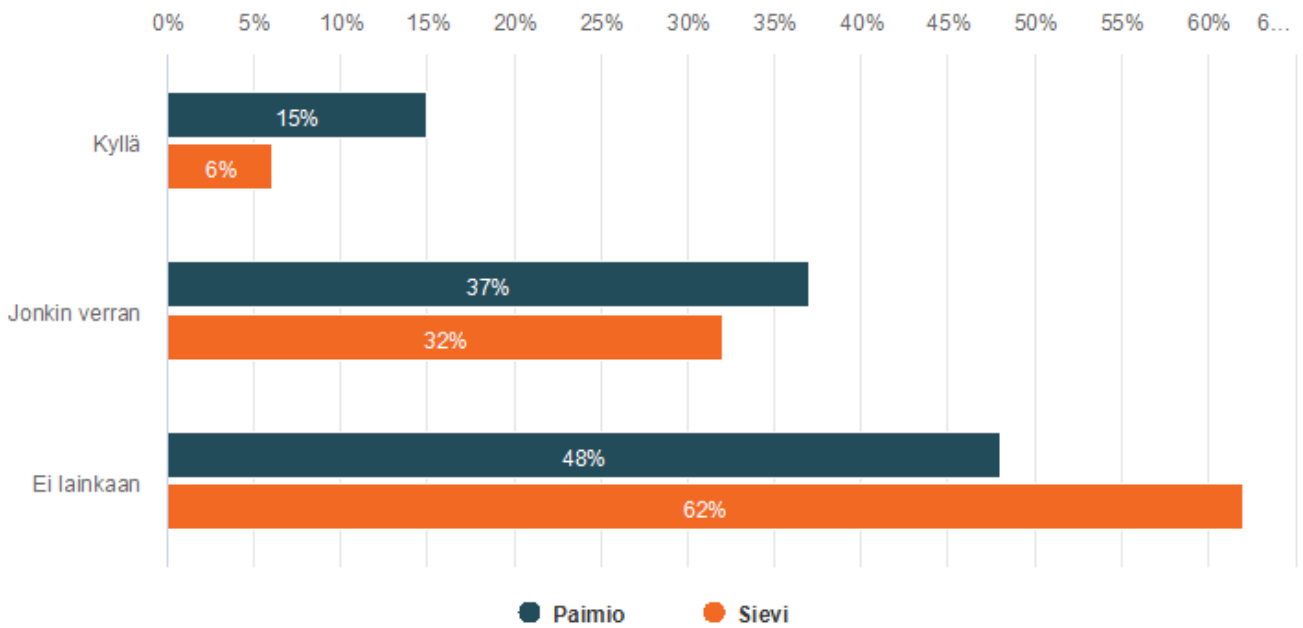
Kuvio 7. Taloudellisen ennakkoinnin neuvonnan hyödyn kokeminen ikäryhmittäin.

Taloudellisen ennakkoinnin tarpeellisuus on nähtävissä kummallakin yhteistyö paikkakunnalla. Neuvonnan varhainen toteutuksen ajankohta voisi ennaltaehkäistä muun muassa ylivelkaantumista. Taloudellinen ennakointi ei aina merkitse lainojen hoitoa tai riittävää pääoman omistamista. Edunvalvontavaltuutuksella tai pankkiin tehtävällä valtakirjalla, voidaan ennakoida varallisuuden sekä pankki asioiden hoitoa, kun henkilö ei kykene itse niistä huolehtimaan. Näitä asioita olisi hyödyllistä ottaa huomioon jo hyvissä ajoin ja keskustella, vaikka mahdollisen eläkevalmennuksen yhteydessä.

“Yksityiselämässä olen alkanut sijoittaa rahastoihin ja osakkeisiin, jotta eläkkeellä pärjäisi taloudellisesti paremmin. Fakta on, että tuleva eläkkeeni tulee olemaan surkea”

4.4 Eläkevalmennus

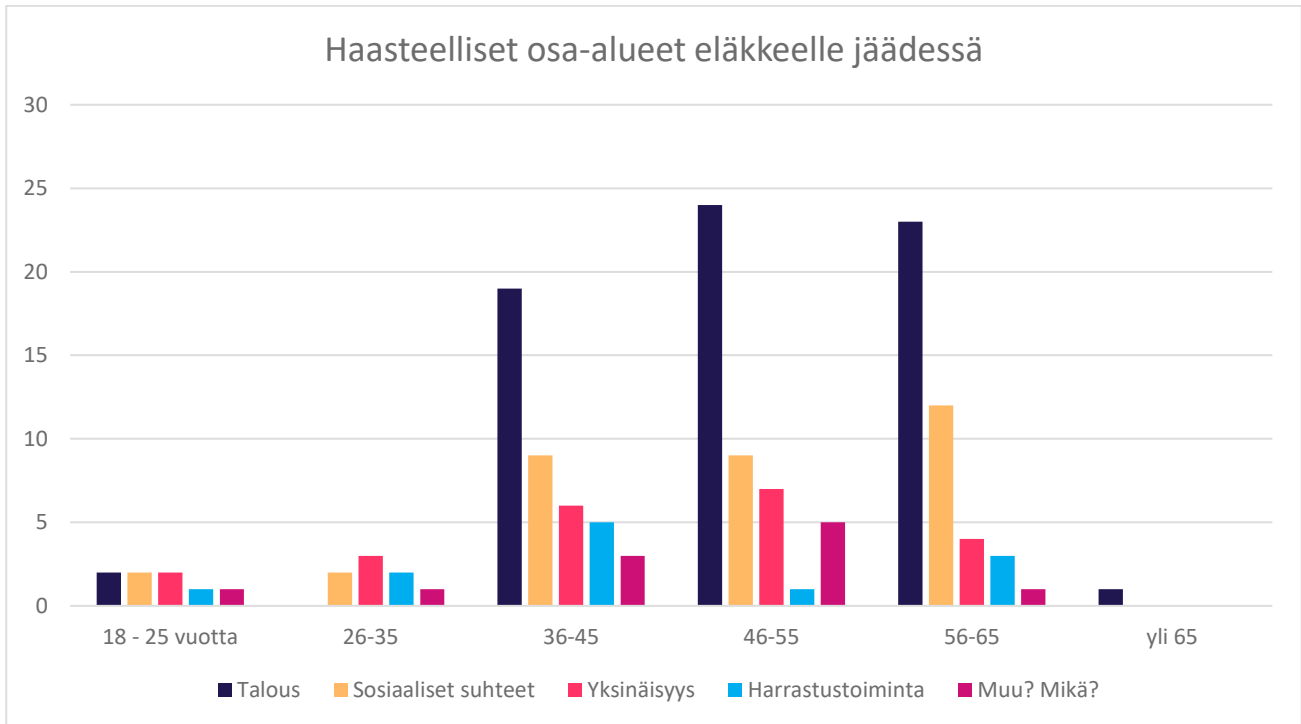
Eläkkeelle jääminen mietityttää yllättävän vähän vastanneiden kesken. Jopa 61,8 % sieviläisistä koki, ettei eläkkeelle jääminen mietitytä lainkaan. Paimiossa vastaava luku oli 47,8 %. Sieviläisistä vain 5,9 % miettii eläkkeelle jääntiä, kun taas Paimiossa vastaavasti 14,9 %. Jonkin verran mietteitä eläkkeelle jäännistä oli kummassakin paikkakunnassa saman vertaisesti (32 %-37 %).

Kuvio 8. Kyselyyn vastanneiden mietteet eläkkeelle jäännistä.

Eläkkeelle siirtymisessä saatetaan kokea eniten haasteita taloudellisissa osa-alueissa. Paimiossa 82,3 % vastanneista kokivat tämän osa-alueen haasteelliseksi. Sievissä taloudelliset haasteet kokivat 75,9 % vastanneista. Sosiaalisten suhteiden haasteellisuus koettiin kummassakin paikkakunnassa lähes yhtä isoksi prosentuaaliseksi osuudeksi 35–38 %. Yksinäisyys ja sen haasteet koettiin Paimiossa suuremmin. 26 % paimiolaisista kokivat tämän haasteeksi, kun taas Sievissä osuus oli 10,3 %. Harrastustoiminnan haasteet koettiin yhtä lailla haasteelliseksi kummallakin paikkakunnalla noin 15 %. Lisätekstikenttään tulleita haasteita koettiin eniten olevan terveyden säilymisessä sekä muutama koki teknologian nopean kehittymisen haastavaksi eläkkeelle siirryttäessä.

Mielenkiintoista oli havaita vastanneiden kesken talouden nousseen suurimmaksi haasteeksi eläkkeelle siirryttäessä. Aikaisemmissa taloutta koskevissa kyselyn vastauksissa ei talouden hallinta noussut suureksi haasteeksi, mutta tässä kysymyksessä se oli suurin haaste. Yksinäisyyden kokeminen koetaan Paimiossa selvänä haasteena, myös aikaisempien vastauksien pohjalta. Terveys ja sen pysyminen eläkkeelle siirtymisen jälkeen oli usean vastaajan mietteissä lisätekstikenttään annetuissa vastauksissa.

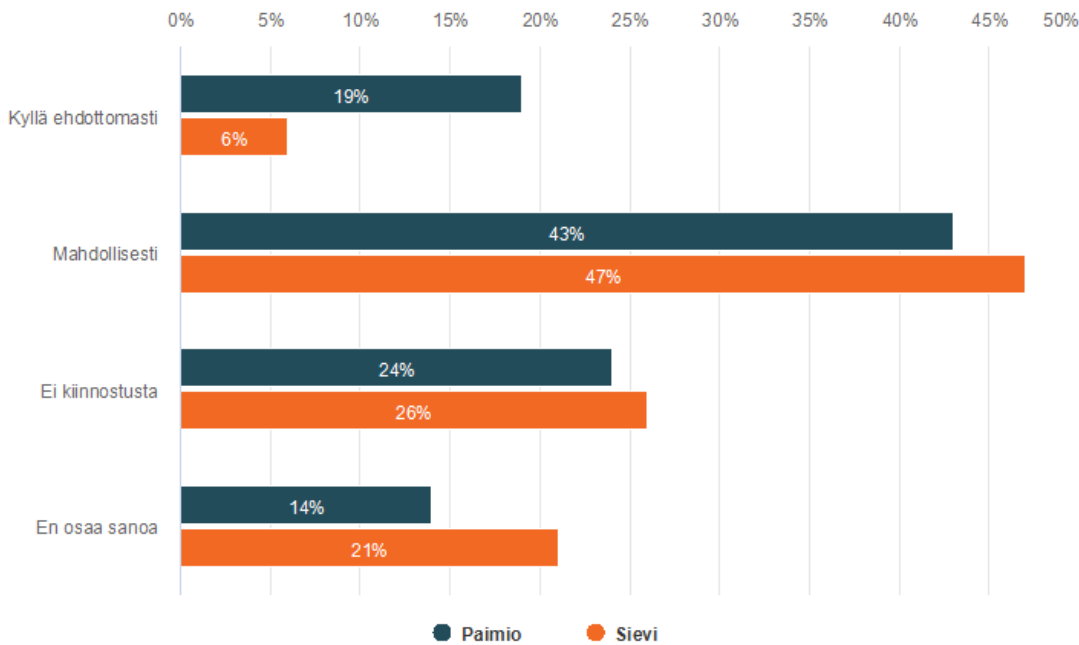

Kuvio 9. Haasteellisten osa-alueiden kokeminen eläkkeelle siirtymisessä kyselyyn vastanneiden kesken ikäryhmittäin.

Yllä olevasta kuviosta on nähtävissä ikäryhmien haasteelliseksi kokemat osa-alueet. Talouden haasteet nousivat esille lähes kaikissa ikäryhmissä. Tutkimus vahvistaa ajatuksen, että taloudelliseen ennakointiin tulisi varautua ja antaa neuvontaa sekä ohjausta jo varhaisessa vaiheessa työuraa. Sosiaalisten suhteiden vähenemisen pelko sekä yksinäisyyden tunteen kokeminen oli nähtävissä kaikissa ikäryhmissä. Yksinäisyyden kokemisen tunteet olivat jo havaittavissa aikaisemmissa kyselyn vastauksissa. Harrastustoiminnan väheneminen koettiin, myös haasteelliseksi.

Halukkuus osallistua mahdollisesti eläkevalmennukseen on kummallakin paikkakunnalla yhtä vahvaa. Lähes 50 % vastanneista kokivat mahdollista kiinnostumista eläkevalmennusta kohtaan. Suurimmalta osalta Paimion (19 %) vastaajista kokivat ehdottomasti haluavansa osallistua eläkevalmennukseen. Sievissä ehdoton kiinnostus (6 %) oli alhaisempaa. Ei kiinnostusta osallistua eläkevalmennukseen oli prosentuaalisesti lähes yhtä suuret kummallakin paikkakunnalla noin 25 %. En osaa sanoa vastasi Paimiosta 14 % ja Sievistä 21 %. Eläkevalmennuksen kiinnostavuus on kohtalaisen suurta ja se koetaan tärkeäksi

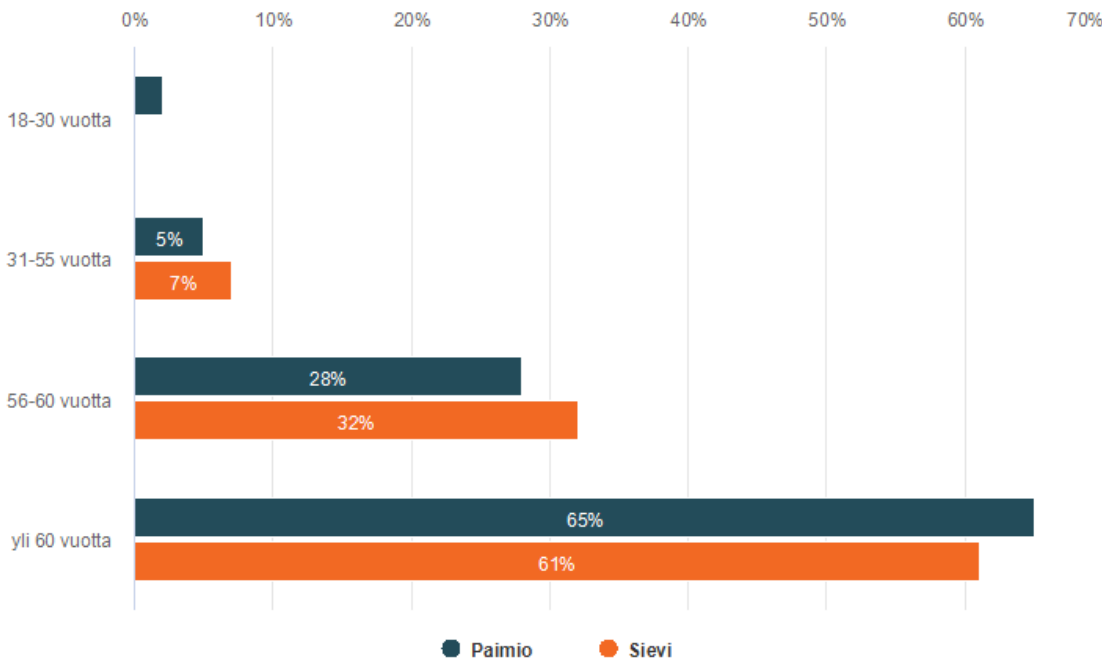
molemmilla paikkakunnilla. Tulevaisuudessa sen hyödyntäminen voisi olla osa ennakoivaa eläkkeelle jäämistä.

Kuvio 10. Eläkevalmennukseen osallistumisen halukkuus kyselyn vastanneiden kesken paikkakunnittain.

Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että eläkevalmennus olisi hyvä toteuttaa yli 60-vuotta täyttäneille. Paimiossa näin koki 65,0 % ja Sievissä 61,3 %. Seuraavaksi suurimpana ajankohtana nousi 56–60-vuotiaiden ryhmä. Paimiossa 28,3 % sekä Sievissä 32,3 %. Muutamat vastaajista kokivat parhaimman ajankohdan eläkevalmennukselle olevan 31–55-vuotiaana. Paimiossa 5 % ja Sievissä 7 %. Lisäksi Paimiossa (2 %) koettiin eläkevalmennuksesta olevan hyötyä jo 18–30-vuotiaana.

Vaikka moni vastaajista koki hyötyvänsä eläkevalmennuksesta yli 60-vuotiaana, pohdimme tutkijoina, onko tämä liian myöhäinen ajankohta eläkkeelle jäännin ennakkoinnin kannalta. 31–55-vuotiaana pystyttäisiin ennakoimaan ja suunnitella paremmin tulevaisuutta myös talouden näkökulmasta, esimerkiksi eläkesäästämällä, sijoittamisella tai lainojen hoidon ennakkoinnilla.

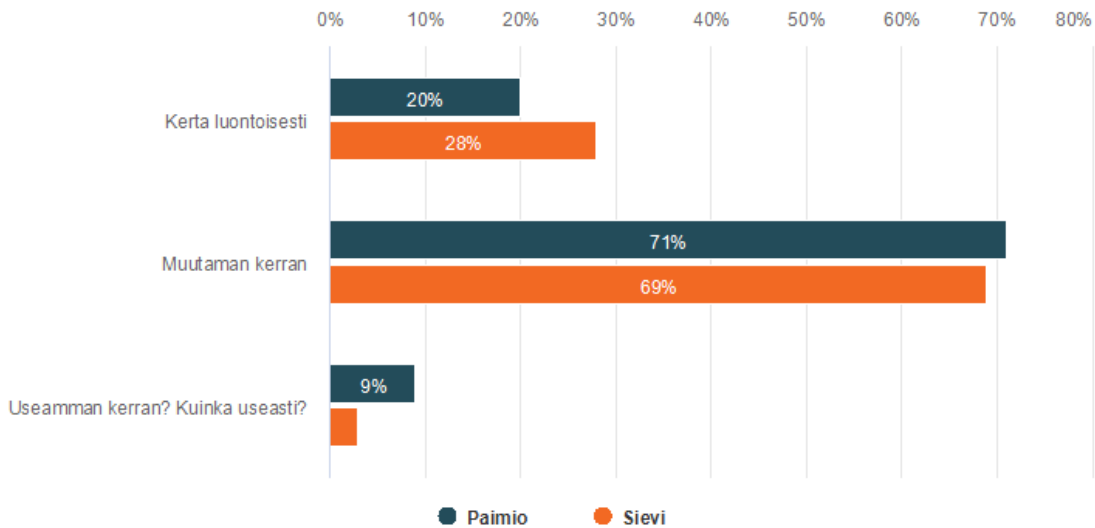

Kuvio 11. Kokemus, minkä ikäisenä valmennus olisi hyödyllistä toteuttaa.

Eläkevalmennuksen toteutumiseen useat toivoivat verkkovalmennusta. Paimiossa 60,0 % ja Sievissä 61,3 % olivat verkkovalmennuksen kannalla. Henkilökohtaista ohjausta toivoivat 51,6 % sieviläisistä ja paimiolaisista 43,3 %. Ryhmäohjauksen halukkuus nousi selvästi Paimiossa, jossa 51,7 % toivoi ryhmäohjausta. Vastaava luku Sievissä oli 35,5 %. Lisätekstikentässä toivottiin muutaman vastaajan toimesta, että eläkevalmennus toteutettaisiin työnantajan toimesta työajalla.

Verkkovalmennuksen suosio ei yllättänyt, koska verkkovalmennukset ovat osa nykypäivää. Positiivista oli havaita yksilö- ja ryhmäohjauksen halukkuuden kohtalaisen suuri toiveisuus. Ryhmäohjauksen positiivinen puoli saattaa mahdollistaa uusien sosiaalisten suhteiden luomisen sekä vertaistuen saamiseen uuden elämänvaiheen tullessa.

Molemmilla paikkakunnilla noin 70 % halusi valmennuksen toteutettavan muutaman kerran. Kertaluontoisesti halusi Paimiossa 20,3 % ja Sievissä 27,6 %. Lisätekstikenttään tulneiden vastausten toiveena oli, että valmennuksen toteutus kerrat olisivat 5–10 kertaa.

Kuvio 12. Toiveet valmennuksen toteuttamisen määrästä kyselyyn vastanneiden kesken paikkakunnittain

Positiivisena koemme, että noin 70 % halusi toteutettavan enemmän kuin yhden kerran. Useampi valmennuskerta mahdollistaisi eläköitymiseen liittyvien osa-alueiden laajemman käsittelyn. Kuitenkin noin 9 % vastaajista halusi valmennuksen toteutuvan yli viisi kertaa. Kyselyssä tiedusteltiin vastaajilta, kokivatko he kyselyn vaikuttaneen eläköitymisen miettimistä ja siihen varautumista. Sievissä 50 % koki kyselyn laittaneen miettimään eläköitymistä jonkin verran, kun taas Paimiossa luku oli 36 %. Kysely ei tuottanut muutosta varautumisessa eläkkeelle ja sen tuomissa talouden muutoksissa Sievissä 44 % ja Paimiossa 48 %. paimiolaisissa 13 % kokivat kyselyn laittaneen ehdottomasti mietityttämään tulevaa eläköitymistä. En osaa sanoa vastasi Paimiossa 3 % ja Sievissä 6 %.

Avoimeen kysymykseen tuli yhteensä 67 vastausta. Vastaajista 43 oli Paimiosta, Sievistä vastauksia tuli 24. Alla olevassa kuviossa olemme analysoineet avoimien kysymyksien vastauksia. Analyysissa tarkastelimme saamiamme vastauksia, jotka olivat hyvin saman kaltaisia. Teemoitimme vastaukset, analysoinnin helpottamiseksi.

Kuvio 13. Avoimen kysymyksen kokonaisanalyysi, sekä Paimion kaupungin ja Sievin kunnan vertailut.

Vasemmassa reunassa näemme kokonaisvastausten prosentuaaliset tulokset teemoihin. Keskellä näemme, miten Paimion kaupungin vastaajat ovat prosentuaalisesti vastanneet kyseisiin teemoihin, sekä oikeassa reunassa näemme Sievin kunnan vastaukset. Kokonaisvastauksissa yleisimpänä korostuu säästäminen ja sijoittaminen (31 %). Teemat terveys ja hyvinvointi, asumisjärjestelyt, epävarmuus eläköitymisessä, lainojen hoito ja muuta, olivat hyvin tasavertaiset toisiinsa (12 %- 19 %).

Paimiossa selvästi eniten on ennakoitu eläkkeelle siirtymistä säästämisellä sekä sijoittamisella (35 %). Seuraavaksi eniten paimiolaiset ennakoivat terveyden ja hyvinvoinnin, asumisjärjestelyjen sekä lainojen hoidon ennakointia ennen eläköitymistä. Näiden kolmen teeman yhtenäinen vastausprosentti on 16 %. Eläköitymisen epävarmuutta kokee 14 % vastaajista. Heidän vastauksistaan käy ilmi, eläkeiän nousemisen pelko ja sen vaikutukset ikääntymiseen sekä yleinen epävarmuus eläkkeelle pääsystä tulevaisuudessa. Sosiaalisen pääoman ja sen pysyvyyden tärkeys korostuu 9 % vastaajista.

Sievissä on yllättävän tasavertaista, neljän eri teeman välillä. Suurimmaksi vastausprosentiksi nousi sijoittaminen ja säästäminen 25 %. Terveys ja hyvinvointi sekä lainojenhoito olivat toiseksi yleisimmät vastaukset 21 %. Kolmanneksi eniten (17 %) sieviläiset vastasivat sosiaalisen pääoman teemaan, joka sisälsi muun muassa harrastustoimintaa, matkustelua sekä perhettä käsitteleviä vastauksia. Asumisjärjestelyt 12 % ja epävarmuus

eläköitymisestä oli 8 %. Sieviläiset nostivat myös epävarmuustekijöiksi pelon eläkeiän nousemisesta sekä epävarmuuden eläkkeelle pääsemisestä tulevaisuudessa.

“Lisäksi olen alkanut liikkua ja kohottaa fyysistä ja psyykkistä jaksamista, jotta pysyn kunnossa mahdollisimman pitkään ja on jaksamista tehdä jotain, kun eläkepäivät alkavat.”

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksessa kävi ilmi, että kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet tulevan eläköitymisensä lähinnä säästöillä ja sijoittamisella kummassakin yhteistyö paikkakunnalla. Lainojen hoidon ennakoitiin koettiin myös tärkeänä ennen eläkkeelle siirtymistä. Paikkakuntien eroavaisuuksien erot näyttäytyivät siten, että paimiolaisista vastaajista osa oli ennakoinut tulevan eläköitymisensä hankkimalla sijoitus tai kakkosasunnon taloudelliseksi turvaksi. Sievissä oli ennakoitu eläköitymistä huomattavasti enemmän säästöillä, kesämökin omistuksella tai maan ja metsän omistuksella. Paimiolaisista vastaajista yli puolet olivat valmiita vaihtamaan eläköitymisvaiheessa asuntoa pienempään tai edullisempaan asuntoon. Ero sieviläisiin vastaajiin oli hienoinen, mutta merkittävä. Mietimme voisiko syynä olla asuntojen tarjonnan sekä niiden hintakehityksen erot eri paikkakuntien välillä? Mietteitä herätti myös muuttamisen ajankohta. Tulevaisuudessa eliniän kasvun odotukset sekä eläkkeelle jäännin myöhempi ajankohta korostaa terveyden ja hyvinvoinnin hyvää ylläpitoa.

Tutkimuksessa ilmeni yhteisön, puolison ja ystävien merkityksen tärkeys eläkkeelle siirtymisessä. Mielenkiintoista oli havaita, että ystävien ja puolisoitten tärkeys oli lähes yhtä tärkeää kyselyyn vastanneiden kesken. Lasten ja lastenlasten tärkeys koettiin näiden jälkeen tärkeimmiksi voimavaroiksi eläkkeelle siirryttäessä. Useimmat vastaajista tapasivat ystäviään viikoittain tai ainakin kuukausittain. Osalla vastaajista ystävien merkitys ei kuitenkaan ollut niin tärkeää. Sosiaalisen pääoman erot näyttäytyivät tutkimuksessa siten, että osa paimiolaisista vastaajista koki yksinäisyyden tunnetta päivittäin sekä viikoittain. Kuukausittainen yksinäisyyden kokemus, oli lähes tasavertaista kummassakin paikkakunnassa. Mietimme tutkimuksessa tulleiden vastausten merkitystä yksinäisyyden kokemisesta ja ystävyysuhteiden ei tärkeyden yhtymää. Jos ihminen kertoo kokevansa yksinäisyyttä päivittäin tai viikoittain, voisiko silloin ajatella hänen erakoituneen tietyllä tavalla sosiaalisten suhteiden luomisesta. Mietimme myös voisiko yksinäisyyden kokemisen tunne johtua asukasluvun suuruuden vaikutuksesta ihmisen näkymättömyyden ja sen kokemisesta suuremmilla paikkakunnilla sekä sen tuoman yksinäisyyden tunteesta. Jatkotutkimuksena mietimme, olisiko hyödyllistä tutkia onko pienemmillä paikkakunnilla yhteisöllisyys ja me-henki korkeampi kuin suuremmissa kaupungeissa ja voitaisiinko yksinäisyyttä sekä sen kokemista ennaltaehkäistä suuremmissa kaupungeissa paremmin.

Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen koettiin tärkeäksi kummassakin paikkakunnassa. Sievissä terveyden tärkeys koettiin hieman Paimiota korkeammaksi. Terveyttä ja hyvinvointia edistettiin säännöllisillä harrastuksilla, joita oli muun muassa luonnossa liikkuminen, yksilö urheilu, lenkkeily ja matkustelu. Tietoisesti emme lähteneet tutkimaan kyselyssä terveyttä ja hyvinvointia, koska aiheesta on jo tehty paljon erilaisia tutkimuksia. Tähän aihepiiriin tuli vastauksia avoimen kysymyksen myötä. Oli hienoa huomata, että terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen koettiin tärkeäksi jo ennaltaehkäisy vaiheessa. Analysointivaiheessa mieleemme kuitenkin tuli, olisiko kyselyssä kuitenkin pitänyt olla omana käsitteenä terveys ja hyvinvointi.

Yhteistyö paikkakuntamme työntekijät kokivat hyötyvänsä eläköitymisvalmennuksesta positiivisesti. Valmennuksen hyödyntäminen ennakoivana eläkkeelle jäämisen tukitoimena toivottiin järjestettävän yli 60- vuotiaana. Mietimme tutkijoina, onko valmennuksen ajankohta tuolloin jo liian myöhäistä varsinkin, jos mietimme ennakointia taloudellisesta näkökulmasta. Ylivelkaantumisen riskiä ja ikääntyneiden velkaantumista on tutkittu juuri teetetyt tutkimuksen mukaan, ja siitä on noussut huolestuttavia tuloksia eläkkeelle jääneiden ylivelkaantumisesta. Eläkevalmennuksen toteutuksen toiveet olivat nykyaikaisen trendin mukaisia. Valmennuksen toteutuksen toiveet eivät yllättäneet tutkijoita. Suurimmalla osalla vastaajista verkkovalmennus oli toivotuin toteutusmuoto valmennukselle. Oli hyvä myös huomata, yksilö ja ryhmäohjauksen suosio. Näillä menetelmillä kyettäisiin antamaan vertaistukea sekä eri näkökantoja eläkkeelle siirtymisessä ja siihen varautumisessa. Valmennuksen toteutumisen määränä toivottiin olevan muutamia kertoja. Aikaisempien tutkimusten tuloksissa 4–5 kertaa toteutettava valmennus antaa riittävän määrän tietoa eläkkeelle jäämisestä ja siihen varautumisesta. (Kiviniemi ja Pulkkinen, 2015, Rosenberg & Vainikainen 2020.)

Tutkimuksessa talouden tuomat haasteet koettiin suurimmaksi osa-alueeksi lähes kaikissa ikäryhmissä eläkkeelle siirryttäessä. Taloudellisen ennakkoinnin tärkeydestä ei kuitenkaan koettu olevan hyötyä, kun tarkastellaan kyselyssä tulleita vastauksia. Vastauksista ilmennyt ristiriita laittoi miettimään, onko kysymys ymmärretty kaiken kaikkiaan oikein vastaajien kesken vai oliko kysymyksen muotoilu asetettu väärin. Mietimme myös, olisiko ollut hyödyllistä kysyä kyselyyn vastaajilta, aikovatko he ottaa tulevaisuudessa lainaa ja ristiintaulukoinnilla analysoida tämän kysymyksen tuoma vastaus. Monilta vastaajilta ilmeni myös pelko eläkeiän noususta sekä tietämättömyydestä pääsevätkö he koskaan eläkkeelle. Vastaisuudessa olisikin hyvä tutkia, kuinka nuorempi ikäpolvi kokee eläkeiän nousun ja sen tuomat haasteet. Sosiaalisten suhteiden kaventuminen pohditutti osaa vastaajista. Perheiden, puolison ja ystävien

tärkeys korostui kyselyn vastauksista. Myös yksinäisyys koettiin mahdolliseksi haasteeksi. Pohdimme voisiko työnantaja tai mahdollisesti työterveyshuolto tukea eläkkeelle jääviä paremmin sosiaalisten suhteiden ylläpidossa ja uusien sosiaalisten suhteiden luomisessa. Harrastustoiminnan lisäyksellä voisimme myös ennaltaehkäistä sosiaalisten suhteiden kaventumista ja näin lisätä sosiaalisten ulottuvuuksien vahvistumista.

Kyselyyn osallistuvien aktiivisuus oli osittain tiedostettu jo suunnitelmaa tehdessä. Eläköitymisen aihepiiri ei välttämättä ole se mielenkiintoisin aihepiiri, jonka vuoksi osa saattoi olla vastaamatta kyselyyn. Kyselyn ajankohta sattui pääsiäisen ja sen pyhien jälkeen, jolla saattoi olla myös vaikutusta vastausprosenttiin. Kysely ajan pidentämisellä kahdesta viikosta neljään viikkoon, olisi voinut olla positiivinen vaikutus vastausprosenttiin. Olemme kuitenkin tyytyväisiä, että saimme vastauksia useista ikäryhmistä sekä vastaukset tutkimuksessa aseteltuihin tutkimuskysymyksiin.

LÄHTEET

- Eeva-Liisa Kiviniemi – Laura Pulkkinen. (2015). Voimavaroja valmennuksesta Positiiviseen psykologiaan pohjautuva eläkevalmennus. [https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99476/Kiviniemi Eeva-Liisa Pulkkinen Laura.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99476/Kiviniemi_Eeva-Liisa_Pulkkinen_Laura.pdf?sequence=1&isAllowed=y)
- Eläketurvakeskus (Työeläke) (2022) *Eläkkeet eri elämäntilanteissa* <https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/#7ba3a764>
- Eläketurvakeskus (Työeläke). (2022). *Paljonko saan eläkettä* <https://www.tyoelake.fi/paljonko-saan-elaketta/#7ba3a764>
- Eläketurvakeskus (Työeläke). (2022). *Vanhuuseläke – ikäluokilla oma eläkeikänsä.* <https://www.tyoelake.fi/elakkeet-eri-elamantilanteissa/vanhuuselake-ikaluokilla-oma-elakeikansa/>
- Eläketurvakeskus, Tampere 2012 Joustava vanhuuseläkeikä <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129404/Joustavavanhuuselakeikatyonantajajatyontekijakyselyihinperustuvatutkimusjoustavanelakeiantoimivuudesta.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Heikkilä, T. 2014. Kvantitatiivinen tutkimus. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Edita. <http://www.tilastollinentutkimus.fi/1.TUTKIMUSTUKI/KvantitatiivinenTutkimus.pdf>.
- Heikkinen, Rantanen, Aromaa. (2013). Gerontologia. [kirja]. Helsinki. Duodecim 2013
- Heimonen, S., Pajunen, H. (2012). Mielenterveys vanhuudessa. [kirja]. Helsinki. Edita Prima Oy.
- Heimonen, S., Pajunen, H. (2012). *Mielenterveys vanhuudessa*. Edita Publishing oy.
- Helminen, P., Näkki, P. & Sayed, T. (2015). *Asiakastyön menetelmiä sosiaalialalla* (1. p.). Edita.
- Helo, K. (2019) *Valmennuksen kautta eläkkeelle* <https://www.vanheneminen.fi/valmennuksen-kautta-elakkeelle>
- Kattelus, R., Jokinen, T., Peltonen, C. & Harwin, V. (2019). Eläkettä & eliksiiriä. Avisado
- Kattelus, R., Jokinen, T., Peltonen, C., Harwin, V. (2019). Eläkettä & eliksiiriä, Avisado
- Kauppi, P-N. (2019). *Varautuminen vanhuuteen*. Finanssiala. https://www.finanssiala.fi/wp-content/uploads/2019/08/FA-2018-Varautuminen_vanhuuteen.pdf
<https://www.sttinfo.fi/data/attachments/00458/6bdea481-03ce-498d-a5c4-b999d75a3350.pdf>

- KEVA Kunta-alan ja valtion eläköitymisennuste 2020–2039 4.2.2020 <https://www.keva.fi/globalassets/2-tiedostot/tama-on-keva--tiedostot/kunta-alan-ja-valtion-elakoitymisennuste-2020-2039.pdf>
- Kiviniemi, E-L. & Pulkkinen, L. 2015. Voimavaroja valmennuksesta: Positiiviseen psykologiaan pohjautuva eläkevalmennus. Metropolia ammattikorkeakoulu. Vanhustyön koulutusohjelma: geronomi (AMK). Opinnäytetyö. Saatavana: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/99476/Kiviniemi_Eeva-Liisa_Pulkkinen_Laura.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
- Kulmala, J. & Hynynen, M. (2019). Hyvä vanhuus: Menetelmiä aktiivisen arjen tukemiseen. PS-Kustannus.
- KvantiMOTV. Mittaaminen: mittarin luotettavuus. 2008. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>.
- Lehto, U.-S., Ojanen, M., Nieminen, T., & Turpeenniemi-Hujanen, T. (2017). *Sosiaalisten resurssien vaikutus hyvinvointiin ja terveyteen: sairausspesifi sosiaalinen pääoma*. Sosiaililääketieteellinen Aikakauslehti, 54(4). <https://doi.org/10.23990/sa.67759>
- Paakkari, M, (2018) *KANTAR TNS* [sähköinen tietoaaineisto]. Vanhustyön Keskusliitto.
- Paimion kaupunki. (7.5.2022). Tilinpäätös 2020. <https://www.paimio.fi/uploads/2022/03/7b1da7f1-tilinpaatoskirja-2020.pdf>
- Peda.net. 2009. Sosiaalinen pääoma. <https://peda.net/kotka/lukiokoulutus/karhulanluo/opiskelu/oppiaineet/terveystieto/terve2/2gpisp/nimet%C3%B6n-be45/sp2>
- Pirhonen, J., Tuominen, K., Jolanki, O., Jylhä, M. (2019) Hyvinvointi vanhuudessa- valmistautumista, sopeutumista, luopumista ja hyväksymistä. Gerontologia, 33(3), 105–120 <https://journal.fi/gerontologia/article/view/79424/48384>
- Rosenberg Sari & Karoliina Vainikainen. (2020). Eläkkeelle valmistautuvan aamukampa – Verkkovalmennuksen sisältösuunnitelma. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2020111222723>
- Räsänen, R. (2015). Elämänlaadun monipuolinen huomiointi ja tukeminen käytännön vanhustyössä. Teoksessa J. Kulmala (toim.), *Hyvä Vanhuus* (s.21). PS-kustannus.
- Sievin kunta. (2.2.2020). Talousarvio 2021, Taloussuunnitelma 2022–2023. <http://sievi.jict.fi/sites/default/files/tiedostot/Liitetiedostot/Talousarvio%202021%20kv%2010.12.2020.pdf>
- Sievin kunta. (7.5.2022). Tilinpäätös 2020. <https://sievi.fi/sites/default/files/tiedostot/Liitetiedostot/Tilinp%C3%A4t%C3%A4t%C3%B6s%20%202020%2C%20virallinen.pdf>

Sttinfo. 2.3.2022. *Nuorten ja vanhojen ongelmavelkaantumisen lisääntynyt ja maksukyky heikentynyt voimakkaasti.* <https://www.sttinfo.fi/tiedote/nuorten-ja-vanhojen-ongelmavelkaantuminen-lisaantynyt-ja-maksukyky-heikentynyt-voimakkaasti?publisherId=3328&releaseId=69933888>

Taskinen, S. (2016). *Hyvillä mielin eläkkeelle: Opas työelämän jälkeiseen aikaan.* Aula & Co.

Tilastotietokeskus (Stat). (2022). *Kuntien avainluvut.* Haettu 6.5.2022, <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2021&active1=577t.fi>

Vilka, H. (2007). *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet.* [Verkkójulkaisu]. Helsinki. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

Miten kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet eläköitymisen Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa

Hei

Olemme Ritva Palomäki ja Jenni Sulkakoski, Seinäjoen ammattikorkeakoulun (SeAMK) viimeisen vuoden geronomiopiskelijoita. Geronomi opintojen myötä meille on noussut puheenaiheeksi eläköitymisen vaikutukset oman elämän tasapainon säilymiseen ja sen vaikutukset eläköityvien elämään. Opinnäytetyötämme liittyen teemme kyselyn Paimion kaupungin ja Sievin kunnan työsuhteessa oleville työntekijöille. Luvan kyselyn tekemiselle olemme saaneet molempien kuntien yhteyshenkilöiltä.

Kysely tehdään opinnäytetyötä varten ja vastaukset käsitellään nimettöminä ja vastaukset käsitellään tietosuojasääntöjen mukaisesti, eikä vastaaja voi tunnistaa tutkimuksen missään vaiheessa. Tutkimukseen osallistuminen tai osallistumattomuus ei tule vaikuttamaan henkilön kohteluun. Tutkimuksessa saatuja vastuksia säilytetään tietoturvasyistä ja ne hävitetään asianmukaisesti opinnäytetyön valmistuessa.

Opinnäytetyömme valmistuu keväällä 2022 ja siihen voi tutustua sen jälkeen netissä Theseus-tietokannassa (www.theseus.fi).

Aikaa kyselyyn vastaamiseen menee noin 10–15 minuuttia. Vastauksenne antaa lisätietoa eläkkeelle siirtymiseen varautumisesta sekä siihen liittyvistä suunnitelmista.

Voitte vastata kyselyyn klikkaamalla alla olevaa linkkiä Webropol-kyselyyn. Voitte tarvittaessa tallentaa kyselyn ja jatkaa sen täyttämistä myöhemmin. Vastausaikaa kyselyyn vastaamiseen on kaksi viikkoa, 1.5.2022 asti.

Alla olevasta linkistä pääset kyselyyn.

<https://link.webropolsurveys.com/S/18BB615606955781>

Miten kuntasektorin työntekijät ovat ennakoineet eläköitymisen Paimion kaupungissa sekä Sievin kunnassa

1. Sukupuoli

Nainen

Mies

Muun sukupuolinen

2. Ikä

18–25 vuotta

26–35 vuotta

36–45 vuotta

46–55 vuotta

56–65 vuotta

yli 65 vuotta

3. Paikkakunta, jossa työskentelet

Paimio

Sievi

4. Hallintokunta

Hallinto- ja maaseutupalvelut

Sosiaali- ja terveystyöpalvelut

Sivistystyöpalvelut

Tekninen ja ympäristöpalvelut

SOSIAALINEN PÄÄOMA

5. Kuinka tärkeää uskot erilaisten yhteisöjen tuen olevan eläkkeelle siirtyessäsi?

Erittäin tärkeää

Tärkeää

En koe sillä olevan merkitystä

En osaa sanoa

6. Millaisia säännöllisiä harrastuksia sinulla on? (voit valita useamman vaihtoehdon)

Kulttuuri

Musiikki

Luonnossa liikkuminen

Käsityöt

Vapaaehtoistoiminta

Lenkkeily / yksilö urheilu

Ryhmäliikunta

Matkustelu

Järjestötoiminta _____

Jokin muu? Mikä?

Ei harrastustoimintaa

7. Koetko itsesi yksinäiseksi?

Päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

Harvoin

En lainkaan

8. Tapaatko ystäviäsi vapaa-ajalla?

Päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

Harvoin

9. Koetko ystävyysuhteet tärkeiksi?

Erittäin tärkeäksi

Tärkeäksi

Jonkin verran tärkeäksi

En koe niitä tärkeiksi

En osaa sanoa

10. Mitkä ihmissuhteet kokisit eläkkeelle siirtyessäsi tärkeäksi? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Puoliso/ avopuoliso/seurustelukumppani

Lapset

Lapsenlapset

Ystävät

Työkaverit

Kaverit

Muita? Keitä _____

TALOUDELLINEN ENNAKOINTI

11. Oletko tutustunut työeläkeotteeseesi?

Kyllä

Ei

12. Tiedätkö eläkkeelle siirtymä ikäsi?

Kyllä

Ei

13. Onko sinulla lainaa?

Kyllä

Ei

14. Lainan arvioitu määrä tällä hetkellä?

1–20 000

21 000–50 000

51 000–80 000

yli 80 000

15. Tiedän, miten hoidan velat myös eläkkeelle siirryttyäni?

Kyllä

Ei

16. Minulla on varallisuutta, jota hyödyntämällä voin tarvittaessa käyttää elämiseen tai täydentää eläkettäni? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Vaihtaa asunto pienempään/ edullisempaan

Säästöjä

Sijoituksia

Kesämökki

Metsää / maata _____

Sijoitusasunto / kakkosasunto

Muuta

Ei varallisuutta

17. Koetko hyötyväsi taloudellisen ennakkoinnin neuvonnasta, ennen eläkkeelle jäämistä?

Kyllä

Ei

ELÄKEVALMENNUS

18. Mietityttääkö eläkkeelle jääminen?

Kyllä

Jonkin verran

Ei lainkaan

19. Mitkä osa-alueet voidaan kokea haasteelliseksi eläkkeelle siirtymisessä? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Talous

Sosiaaliset suhteet

Yksinäisyys

Harrastustoiminta

Muu? Mikä?

20. Olisitko halukas osallistumaan eläkevalmennukseen, kun se on ajankohtainen asia?

Kyllä ehdottomasti

Mahdollisesti

Ei kiinnostusta

En osaa sanoa

21. Minkä ikäisenä kokisit tämän valmennuksen ajankohtaiseksi? 18–30 vuotta

31–55 vuotta

56–60 vuotta

yli 60 vuotta

22. Miten toivoisit eläkevalmennuksen toteutuvan? (Voit valita useamman vaihtoehdon)

Henkilökohtainen ohjaus

Ryhmäohjaus

Verkkovalmennus

Muu? Mikä?

23. Haluaisitko että valmennus toteutettaisiin?

Kerta luontoisesti

Muutamana kerran

Useamman kerran? Kuinka useasti?

24. Koetko että tämä kysely laittoi mietityttämään eläköitymistä ja siihen varautumista?

Kyllä ehdottomasti

Jonkin verran

Ei muutosta

En osaa sanoa

25. Kuinka olet ennakoanut tulevan eläköitymisesi? Mainitse muutama esimerkki
